

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

LJUBLJANA,
KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 5
TELEFON 31-22 do 31-28

KOPISI SE NE VRAČAJO

VZHAJA VSAK DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INŠERATNI ODDELEK

LJUBLJANA,

HELENBURGOVA ULICA ŠT. 3

TELEFON 33-32, 33-33

POŠTNI CEKOVNI RACUN

V LJUBLJANI ŠT. 11.739

OGLASI PO CENIKU

MESECNA NAROČNINA

40 DIN

* GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE *

Nova vlada Ljudske republike Slovenije Prejšnja vlada je podala 4. marca t. l. ostavko — Mandat za sestavo nove vlade je bil poverjen dosedanjemu predsedniku Borisu Kidriču

Predsednik nove vlade Ljudske republike Slovenije BORIS KIDRIČ

Ljubljana, 4. marca. Prva vlada Ljudske republike Slovenije pod predsedstvom tov. Borisa Kidriča je podala danes Prezidiju SNOS-a ostavko. Predsednik vlade Boris Kidrič je s pismom, naslovljenim na Prezidij SNOS-a v roke predsednika Josipa Vidmarja, ostavko utemeljil tako-le:

Čast mi je sporočiti, da je tako glede na delovne pogoje, kakor glede na skladnost z ustavo FLRJ potrebno pet sprememb v vladi Ljudske republike Slovenije, in sicer:

1. Skladno z ustavo FLRJ ustanovitev zvezno-republiškega ministrstva za delo.

2. V duhu ustave FLRJ in ustrezno delovnim potrebam vključitev v sestavi in članstvo vlade predsednika Kontrolne komisije.

3. Ustrezno ustavi FLRJ združitve ministrstva za kmetijstvo in ministrstva za gozdarstvo v en resor.

4. Ustrezno delovnim in finančnim pogojem ukinitve ministrstva za lokalni promet in ustanovitve državnega prometnega podjetja, ki ga naj vodi bodisi eno izmed gospodarskih resornih ministrstev (industrija ali trgovina), bodisi predsedstvo republiške vlade.

5. Postavitve ministra za finance, ker obstaja že nekaj mesecev le zastopstvo tega ministrstva.

Glede na omenjene potrebe je vlada Ljudske republike Slovenije dne 2. t. m. soglasno sklenila predložiti Prezidiju Slovenskega narodno osvobodilnega sveta ustrezno reorganizacijo in hkrati podati ostavko, ker predlagani reorganizacijski ukrepi presegajo značaj posameznih resornih sprememb v isti vladi.

Čast mi je predložiti Prezidiju Slovenskega narodno osvobodilnega sveta navedeno reorganizacijo in podati v imenu vlade, ki ji predsedujem, ostavko.

Danes je bila seja Prezidija SNOS-a pod predsedstvom tovariša Josipa Vidmarja, na kateri so bili razlogi, ki jih navaja vlada, v celoti upoštevani, sklenjena je bila ustrezna reorganizacija vlade, soglasno je bila sprejeta ostavka in Prezidij je izrekel dosedanji vladi priznanje za njeno delo.

Prezidij SNOS-a je izročil mandat za sestavo nove vlade dosedanjemu predsedniku Borisu Kidriču.

V teku današnjega dne je imel tovariš Boris Kidrič konsultacije s člani Izvršnega odbora Osvobodilne fronte in s posameznimi vodilnimi osebami našega javnega življenja.

Sestava nove vlade

Ljubljana, 6. marca. Po konsultacijah s posameznimi vodilnimi osebami našega javnega življenja in s celotnim Izvršnim odborom je tov. Boris Kidrič izročil Prezidiju SNOS-a naslednji predlog za sestavo nove vlade:

predsednik: BORIS KIDRIČ,
podpredsednik: MARIJAN BRECELJ,
predsednik Kontrolne komisije: VIDA TOMŠIČ,
minister za notranje zadeve: generalmajor IVAN MAČEK,
minister za pravosodje: DR. JOŽE POKORN,
minister za prosveto: DR. FERDO KOZAK,
minister za finance: ZORAN POLIČ,
minister za industrijo in rudarstvo: FRANCE LESKOŠEK,
minister za trgovino in preskrbo: TONE FAJFAR,
minister za kmetijstvo in gozdarstvo: JANEZ HRIBAR,
minister za delo: TOMO BREJČ,
minister za gradnje: DR. MIHA KAMBIČ,
minister za narodno zdravje: DR. MARIJAN AHČIN,
minister za socialno skrbstvo: DR. ANTON KRŽIŠNIK.

Prezidij SNOS-a je predlog mandatorja tov. Borisa Kidriča na današnji seji v celoti odobril in po tem predlogu imenoval novo vlado. Danes ob pol 16. je predsednik Prezidija SNOS-a tov. JOSIP VIDMAR v imenu Prezidija SNOS-a in v navzočnosti podpredsednika Edvarda Kočbecka, sekretarja Franceta Lubeja in ostalih v Ljubljani bivaajočih članov SNOS-a vlado zaprisegel. Tov. Josip Vidmar je imel ob tej priliki na člane nove vlade nagovor.

Po zaprisegi je predsednik nove vlade tov. Boris Kidrič izjavil, da bo nova vlada nadaljevala delo prejšnje v duhu in na temelju novolne poslanice maršala Tita in njegove deklaracije ob priliki postavitve nove Zvezne vlade. Kot posebno nalogo je predsednik Boris Kidrič poudaril dolžnost, da ves slovenski narod in vsi njegovi organi podpro napore Zvezne jugoslovanske vlade za združitve vseh neosvojenih bratov onstran naših začasnih meja s Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo. Predsednik Boris Kidrič je napovedal skorajšnjo podrobnejšo deklaracijo vlade.

ZAKON O REORGANIZACIJI VLADE

Prezidij Slovenskega narodno osvobodilnega sveta izdaja na osnovi ustave Federativne ljudske republike Jugoslavije in v zvezi z zakonom Predsedstva Slovenskega narodno osvobodilnega sveta o narodni vladi Slovenije z dne 5. maja 1945 naslednji:

ZAKON

o reorganizaciji vlade Ljudske republike Slovenije

1. člen.

Da se spravi v sklad organizacija vlade Ljudske republike Slovenije z določili ustave FLRJ in z delovnimi potrebami, se vlada Ljudske republike Slovenije reorganizira.

2. člen.

Ustanovi se ministrstvo za delo.

3. člen.

Dosedanji ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo se združita v ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo.

4. člen.

Predsednik Kontrolne komisije Ljudske republike Slovenije postane član vlade Ljudske republike Slovenije.

5. člen.

Ministrstvo za lokalni promet se odpravi in prevzame oblastne posle iz področja tega ministrstva ministrstvo za notranje zadeve. Ostale posle prevzame posebno državno transportno podjetje, za katerega ustanovitev se pooblasti vlada Ljudske republike Slovenije.

6. člen.

Vlada Ljudske republike Slovenije sestoji iz predsednika, enega ali dveh podpredsednikov, predsednika Kontrolne komisije in ministrstev: za notranje zadeve, za pravosodje, za prosveto, za finance, za industrijo in rudarstvo, za trgovino in oskrbo, za kmetijstvo in gozdarstvo, za delo, za gradnje, za narodno zdravje, za socialno skrbstvo.

7. člen.

Zakon o narodni vladi Slovenije z dne 5. maja 1945 Ur. l. št. 27-5 ostane v veljavi, v kolikor ga ustava FLRJ in ta zakon ne izpreminjata.

8. člen.

Ta zakon stopi takoj v veljavo.

Ljubljana, dne 5. marca 1946.

PREZIDIJ

SLOVENSKEGA NARODNO OSVOBODILNEGA SVETA:

Tajnik: FRANJO LUBEJ l. r.

Predsednik: JOSIP VIDMAR l. r.

Ukaz prezidija

Slovenskega narodno osvobodilnega sveta o postavitvi nove vlade Ljudske republike Slovenije

Na predlog mandatorja Borisa Kidriča postavlja Prezidij SNOS-a naslednjo vlado Ljudske republike Slovenije:

predsednik: Boris Kidrič,
podpredsednik: Marijan Breclj,
predsednik Kontrolne komisije: Vida Tomšič,
minister za notranje zadeve: generalmajor Ivan Maček,
minister za pravosodje: dr. Jože Pokorn,
minister za prosveto: dr. Ferdo Kozak,
minister za finance: Zoran Polič,
minister za industrijo in rudarstvo: France Leskošek,
minister za trgovino in preskrbo: Tone Fajfar,
minister za kmetijstvo in gozdarstvo: Janez Hribar,
minister za delo: Tomo Brejč,
minister za gradnje: dr. Miha Kambič,
minister za narodno zdravje: dr. Marjan Ahčin,
minister za socialno skrbstvo: dr. Anton Kržišnik.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

V Ljubljani, 6. marca 1946.

Prezidij Slovenskega narodno osvobodilnega sveta:

Tajnik: Franjo Lubej l. r.

Predsednik: Josip Vidmar l. r.

Končni izid volitev na Reki

Reka, 5. marca. Mestna volivna komisija objavlja, da je izmed 34 tisoč 625 vpisanih volivcev glasovalo 32.846, kar znaša 94,9% vseh vpisanih volivcev.

Izidi v posameznih rajonih so naslednji:

Prvi rajon: vpisanih volivcev 4 tisoč 330, glasovalo jih je 4.233 ali 97,7%.

drugi rajon: od 10.463 volivcev je glasovalo 10.096 volivcev ali sku-

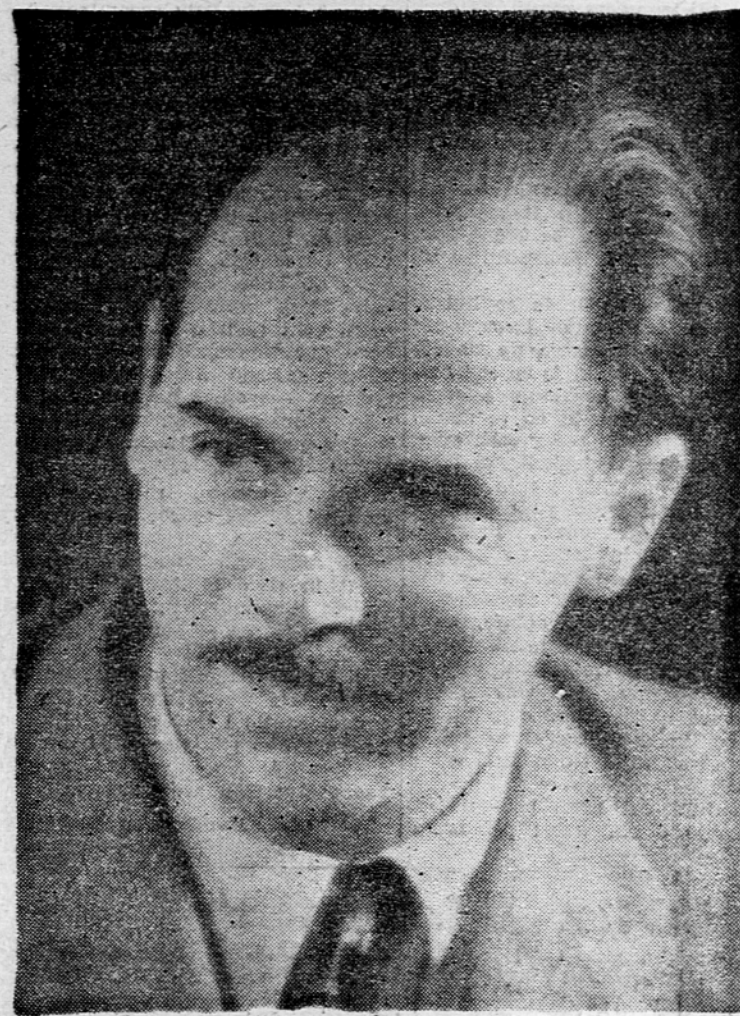
paj 96,25%.

tretji rajon: od 9.622 volivcev je glasovalo 9.122 ali 94,8%.

četrti rajon: od 10.210 volivcev je glasovalo 9.422 ali 93,2%.

Skupno torej ni volilo 2.111 volivcev ali 6,4%.

Izvoljenih je bilo v Mestno narodno skupščino 14 zastopnikov iz prvega rajona, 22 iz drugega rajona, 22 iz tretjega rajona in 21 iz četrtega rajona.

Podpredsednik nove vlade Ljudske republike Slovenije MARIJAN BRECELJ

Češkoslovaška republika slavi prezidenta Masaryka

Po težkih letih okupacije praznuje danes Češkoslovaška republika spet svoj veliki narodni praznik, rojstni dan prezidenta Tomaža G. Masaryka.

Veliki osvoboditelj Češkoslovaške se je rodil 7. marca 1850 v Hodoninu na Moravskem v najskromnejših razmerah. Zrasel je iz ključavničarskega vajenca v učenjaka in državnika svetovnega slovesa. Njegovo življenjsko delo je bilo ovenčano z najlepšim uspehom. Svoje pozemske dni je zaključil 14. septembra 1937. kot človek, ljubljen in spoštovan od vsega svojega naroda.

Ob smrti prezidenta Masaryka smo iskreno žalovali tudi Jugoslovani, saj smo izgubili v njem vnetega zagovornika naše svobode. V svoji znameniti knjigi spominov, ki jo je izdal pod imenom »Svetovna revolucija«, je doktor Masaryk sam preprosto, neposredno in stvarno v raznih poglavjih orisal borbo za uresničevanje skupnih idealov. »Intimno sem jel sodelovati z Jugoslovani že pred (prvo svetovno) vojno, zlasti pa za časa balkanskih vojn«, pravi Masaryk. Zaključuje pa po opisih svojega prizadevanja v zavezniških državah in še posebno v Ameriki: »Ne bom o stvari govoril na dolgo in široko, saj sem bil pogostokrat

ne samo med dvema, marveč med več ognji; ali to lahko pogumno trdim, da sem vsikdar ravnal samo v korist Jugoslovancev. Vselej je zagovarjal naše težnje, kjer koli je mogel in kjer koli je bilo treba.

T. G. Masaryk je bil po svojem rodu čudovito posebljenje bratstva Čehov in Slovkov, po svojem duhu pa posebljenje slovanstva in človečanstva. Od prvih začetkov delovanja je bila njegova postava ožarjena s čarom preprostosti, resnicoljubnosti in ljudskosti. Možu takih izrednih sposobnosti je bilo dano, da je poklical pred sodni stol zgodovine staro državno tvorbo podonavske monarhije. Ob njegovi ostri obtožbi se je sesula v prah, on pa je kot zmagovalc popeljal svoj narod v svobodo. Ni bil samo zaslužen za svoj narod, kakor je to s preprostimi besedami svečano ugotovilo češkoslovaško narodno predstavništvo ob njegovi smrti, T. G. Masaryk je zaslužen za človeštvo. Zato se ob današnjem 96. rojstnem dnevu Tomaža G. Masaryka tudi mi spominjamo prezidenta, čigar duh je vodil bratsko češkoslovaško ljudstvo skozi veliko preizkušnjo v današnje srečne dni obnovljene in pogobljene svobode in ga bo vodil dalje, v svetlo bodočnost.

Jugoslovanska delegacija pri ministru Crippsu

London, 5. marca. Včeraj ob 18. je britanski minister za trgovino sir Stafford Cripps priredil v prostorih ministrstva za trgovino svečan sprejem v čast jugoslovanskega ministrstva za zunanjo trgovino dr. Nikoli Petroviću in ostalim članom jugoslovanske trgovinske delegacije. Sprejemu so prisostvovali tudi številni zastopniki britanske vlade, vsi ki funkcionarji ministrstva za trgovino in člani angleške delegacije za trgovinska pogajanja.

Zahvala bolgarskih namestnikov dr. Iv. Ribarju

Sofija, 5. marca. Bolgarski namestniki so odgovorili predsedniku Prezidija Ljudske skupščine FLRJ, dr. Ivanu Ribarju na pozdravno brzojavko.

Najiskreneje se zahvaljujemo Vaši ekscelenci za prisrčne čestitke in želje ob bolgarskem narodnem prazniku, ki ste jih izrazili v Vešem in v imenu britanskih narodov Jugoslavije.

Sporazum Enotnih sindikatov v Trstu z delodajalci

Trst, 5. marca
V dvorani Enotnih sindikatov je bila 2. t. m. skupščina uradnikov, na kateri je tov. Radich poročal o novi pogodbi z delodajalci, ki ureja plače uradnikov in tehničnih vodij v industrijskih podjetjih. Po novi pogodbi so plače znatno zboljšane, vendar so v skladu z življenjskimi stroški še vedno 3 do 4 krat premajhne. Pogodba bo veljala 6 mesecev.

ŠIRITE TISK OEI

TUJEGA NOČEMO — SVOJEGA NE DAMO
Prispevajte v Tiskovni sklad za Primorsko, Koroško in izseljenke

Nočemo tujega jarma!

Tako so napisali Primorci na slavo-
loke, na pobočja svojih gričev in
na pogorišča, ki se vlečejo kot groz-
ni dokument tujega jarma preko
vse zemlje. Tako so napisali Pri-
morci v svoja srca, vase, ker so pod
ta tuj jarm morali zato, da je bilo
ustrežno brezvestni diplomaciji; ker
so pod tem jarmom morali trpeti se-
demindvajset let zato, da so italijan-
ski »demokrat« in fašisti lahko
vežbali nad njimi fašistične metode
za poznejše nove imperialistične po-
hode.

vast in mesta. Ogledujejo si in po-
slušajo glas te zemlje. Pogled jim
odpira in glas jim v vsakem kora-
ku razodeva grozote tujega jarma.
Od rapalske diplomatske sramote
pa vse do tam, kjer morajo novi do-
ločevalci meja potrditi že po naravi
in človečanskih pravicah določene
meje temu roku, iz središča in pred-
mestij Trsta, iz njegove najbližje
okolice, vzdolž ob obali, po Furla-
niji, v Krmini in do končnih bene-
ških hribov, visi preko trpeče zemlje
en sam ogromen napis, odmeva
od ruševin, od grobov žrtev fašisti-
nega zločina in osvobodilnega bo-
ja in iz še živih, pred novo nevar-
nostjo trepetajočih ljudi, en sam
preslušljiv krik, ena sama pravična
zahteva: Nočemo tujega jarma!

Ali je mogoča internacionalizacija
Trsta, čeprav je znana usoda Reke
v letu 1924?

vprašuje francoski list »Evenement«
Pariz, 5. marca. Politični, književ-
ni in gospodarski list »Evenement«
je objavil članek o vprašanju Trsta
in Julijske krajine, v katerem pravi,
da sta zadevi mirovni pogodbi v Trja-
nonu in Saint Germainu zaradi pri-
ključitve Julijske krajine in Trsta
Italiji v živo vse Jugoslovane, ki so
smatrali to odločitev za nepravilno.
Nadalje piše:
Vendar pa so pričakovali tokrat
Jugoslovani, ki so osvobodili Trst in
okrajino, kakor tudi Hrvaško, Slove-
nijo in Sibiho, da bo to vprašanje
povsem drugače postavljeno in z
ugodnejšimi izidmi. Ker so priznale
njihove pravice do Zadra in Reke,
zakaj ne bi priključili Jugoslaviji
tudi mesta in pristanišča v Trstu z isto
pravico, s katero se izvaja priključe-
vanje ostalih jugoslovanskih ozemelj.
Trst je življenjskega pomena za
Jugoslavijo, zlasti za Ljudsko repu-
bliko Slovenijo, istočasno pa je tudi
gospodarski izhod na morje za dežele
Srednje Evrope, medtem ko je za
pristanišče z mestom vred le drugo-
razrednega pomena za Italijo. O tem
govorijo statistični podatki. Po letu
1918. je nazadovav pristaniški pro-
met pod italijansko upravo vsako le-
to za 1,2%, medtem ko je narasel pri-
staniški promet Benetk in Genova
za 1,9%. Poleg tega je imela Italija
povsem druge in politične cilje, ki so
jih narekovali njeni politični dikta-
torji-imperialisti.

8. marca
priredi Glavni odbor AFŽ Slovenije v veliki
dvorani Uniona ob 20. uri
SVEČANO PROSLAVO
mednarodnega ženskega dne s programom:
1. Nagovor
2. Recitacija
3. Koncert Tržaške filharmonije
Vstopnice se dobijo pri odborih množ. organizacij.
Cene od 40 din navzdol.

Delavci in nameščenci sporočajo
maršalu Titu svoje obveznosti za prvomajsko
tekmovanje

Beograd, 5. marca. Maršal Josip
Broz-Tito sprejema vsak dan od de-
lavcev in nameščenecv raznih podje-
tij iz vse naše države številna pisma
in brozjavke z obveznostmi, ki so
jih delavci sprejeli na svojih pose-
lovanjih v prvomajskem tekmova-
nju.
Delavci in nameščenci papirnice
»Vapa« v Beogradu so poslali mar-
šalu 4. marca tole pismo:
»Po osvoboditvi Beograda smo
stali mi delavci in nameščenci pa-
pirnice »Vapa« pred veliko nalogo.
Pred nami je bilo težko poškodova-
no in delno porušeno podjetje.
Bilo je potrebno nad leto dni na-
porna dela in truda, da smo to
podjetje zopet usposobili za obrat.
Kljub vsem težavam kot smo danes
s ponosom povedati, da smo svojo
veliko nalogo izvršili in s tem
prispevali k obnovi porušenega go-
spodarstva.
Ko z zadovoljstvom poslušamo,
kakor naši stroji delajo in proizvajajo
prve količine papirja, nam ni žal ne

truda ne znoja, ker vemo, da je de-
lavski razred tisti, ki je najbolj po-
lician pod Tvojim modrim vod-
stvom izvršiti veliko delo obnove
naše razušene domovine in ustvari-
ti pogoje za boljše in srečnejše
življenje vseh naših narodov.
Z istim zaletom in požrtvovalno-
stjo bomo nadaljevali svoje delo
tako, da bo prvomajsko tekmova-
nje postalo čim večja, kakor smo
se tudi trudili, da jo obnovimo.
Letošnje prvomajsko tekmovanje
nam daje pobudo, da bi s svojim
delom dosegli čim večje uspehe, kar
obljubljam Tebi, tovariš Titu, in
našim narodom ob svečani otvoritvi
naše tovarne.«
Mladinci v tekstilni tovarni »Vuna«
v Karlovcu poročajo v svojem du-
ševnem pismu maršalu o doseženih
uspehih in o počinah, ki so se iz-
kazali pri delu. V svojem tekmova-
lnem načrtu so se zavezali med ostal-
nim, da bodo v tovarni likvidirali ne-
pismenost do 3. kongresa USAOJA.

„Čuvarji reda in miru“ v Trstu
so bivši fašisti

Trst, 5. marca
Dopisnik TANJUG-a poroča:
Ljudstvo Julijske krajine gleda z
ogorčenjem »čuvarji reda in miru«,
med katerimi so ljudje, ki so bili še
nedavno pod režimom Mussolinija in
Hitlerja ovađuh, preganjanji in muči-
telji. Metode teh se doslej
v ničemer izpremenile. Prirojen
šovinistično sovraštvo do Slovencev
jih sili k neprestanim novim tero-
rističnim dejanjem. Kot dokaz, da so
v vrstah civilne policije res mnogo-
številni fašisti, navajamo nekaj čla-
nov civilne policije:
Barboto Umberto je bil član fašisti-
čne stranke in protovoljno v Abe-
siniji, kjer je imel čin vodnika. V
času fašizma je bil instruktor pre-
dvojaškega tečaja za Benečijo. Zasli-
ševal in pretepal je antifašiste v Be-
nečiji.
Alfonso Alfio Danese je bil član
fašistične stranke. Do 1. 1943. je bil
podoficer v italijanski vojski, nato se
je prostovoljno vpisal v republikan-
sko fašistično vojsko, kjer je dobil
čin starejšega vodnika. Bil je za-
pni daktilograf generala Esposita.
Francesco D'Alfonso je bil član
fašistične stranke in agent politične
policije Colottija.
Pappo Ermano je bil prostovoljec
fašistične republikanske vojske. Ude-
ležil se je vseh protipartizanskih ak-
cij v okolici Buje.
Alt Santo se je septembra 1943
vpisal v fašistično republikansko
stranko in bil denunciant SS-poli-

V conil B bodo načrtno iz-
vedli spomladansko setev

Dopisnik TANJUG-a poroča iz
Ajdovščine:
Na Poverjeništvu PNOO-ja v
Ajdovščini je bil sestaneč okrajnih
kmetijskih referentov, ki so v glav-
nem razpravljali o spomladanski
setvi. Obdelana bo vsa plodna zem-
lja, za kar so že organizirali samo-
pomoč voščanov, ki si bodo med se-
boj pomagali z vpržno živino, orod-
jem in delovno silo. Popis odviskov
je pokazal veliko pomanjkanje krom-
pirja. Zato bodo zamenjali pšenico
in vino za krompir. Upajo, da bodo
s temi ukrepi in s pomočjo semen-
ske službe Slovenije zadostili veliki-
mu pomanjkanju semenskega krompirja
v teh krajih. Nabavili bodo tudi
ostala potrebna semena kakor de-
telje in travne mešanice. Vsa zemlja
v conil B se mora obdelati, za kar
bodo zastavili vse svoje sile.

Štirikratni morilec
obsojen na smrt

Okrožno sodišče v Ljubljani je na
javni razpravi obsodilo na smrt z
obsežnim Ogorelca Jožeta, bivšega
ekonoma iz Krškega, zaradi štirikrat-
nega umora in požiga. Vrhovno sodi-
šče je na prošnjo obsojenega kazni
obsežna sprememba v smrtno kazen
z ustrelitvijo, ki je bila dne 5.
marca ob 4. polpodne izvršena.
Ogorelec Jožje je kriv gnusnega
zločina in sicer v noči od 19. na 20.
februarja 1946. v Podgorju pri Kr-
škem po zrelm predurku ter na
okulen način usmrtil Špana Martina,
73 letnega posestnika, njegova 37 let-
no hčerko Nežo, 25 letnega sina Fran-
ceta ter enoletnega vnuka Antona, ki
jih je postrelil s pištolo. Takoj nato
je v nameri, da bi prikril to zločin-
stvo, razbil gorčo petrolejko in za-
žgal hišo, da so trupla umorjenecv
zoglenela.
Po preiskavi krajevnih varnostnih
oblastev so Ogorelca aretirali in je
pod težo dokazov svoje dejanje priz-
nal. Svoj zločinski načrt je zasnoval,
ker je imel z Nežo Španovo nezakon-
skega otroka Antona ter se je hotel
odkriti nezakonske matere, otroka
in njenih svojcev.

Tržaški list „Il Lavoratore“
pozdravlja mednarodno komisijo

Trst, 6. marca
Glasilo delovnega ljudstva Julijske
krajine »Il Lavoratore« je objavil
naslednji pozdrav članom mednar-
odne komisije, katere prihod v
Trst pričakujejo v teh dneh:
»Kdo je upravičen bolj kakor mi
pozdraviti z dvignjeno glavno izve-
denico, ki prihaja iz v Trst in Julijs-
ko krajino? Mi smo njihovi stari
zavezniki, — in če gremo še dalje
nazaj, — zavezniki od onega dne,
ko je bila vsta predzno sproče-
na italijanska napoved vojne, onega
10. junija ob 5. polpodne.
Mi, ljudstvo, smo bili tragično iz-
med vseh ostalih občutili pomen te-
ga. Drugi so v dneh pred tem or-
ganizirali šolske otroke in študente,
da s se udeležijo nesramnih uličnih
manifestacij, kamor so naglani ne-
doležno mladino, da je vzkljkala:
»Hočemo vojno! Vojno proti Angliji
in Franciji! In ti ljudje se danes
niso osramočili poskrili, ampak
dvigajo hrust p učiteljskih zbrova-
njah, če le slišijo kako slovensko
besedo. Danes so tako predrzni, da
se z nasmejanimi obrazi pojavljajo
na javnih manifestacijah, kakor da
bi se rogali na račun zaveznikov in
ljudstva, njihovega starega tova-
riša.
Mi smo upravičeni bolj kakor ka-
teri drugi pjaviti se pred pred-
stavniki velikih sil z jasnim čelom,
ker smo se Italijani in Slovenci tu
borili in krvaveli, ko so se isto-
časno Angliji in Francozi, sovjetski
vojski in Američani borili in krvave-
li na drugih frontah. Ali bodo ti
imeli toliko predrznosti, da bodo
nudili roko delegatom velikih an-
tifašističnih sil ljudje, ki so pošljali
svojo mladino v Rainerjevo meščan-

ska gardo, da so v njej služili na-
cifašizmom? Ali bodo ti ljudje ali
njihovi predstavniki in prijatelji
tako predrzni, da bodo govorili o de-
mokratiji? Povedati moramo izve-
denico mednarodne komisije, da
je navodila, ki so jim bila dana, da-
jejo pravico nam s katerega koli
stališča.
Z geografskega stališča gledan)
je vsa hribovita in visoka raven
brez vsakršnega dvoma strnjeno
slovensko ozemlje. Italijanski jezi-
kovni otoci so skoraj izključno na
skrajnih delih ravnin in oddeljeni
drug od drugega. Z gospodarskega
stališča je pokrajina enota, ki je
vedno živeła v zvezi z zaledjem in
je trpela, kadar je bila odrezana od
njega. V etničnem pogledu bo za-
dostoval spisek primkov. Imam) še
druge dovolj zgovorne argumente.
Poleg teh imam) še druge spiske,
spiske »demokratov v črnih sraj-
cah«, s katerimi bi se morala baviti
posebna komisija za čiščenje.
Ti nimajo pravice govoriti in je-
nmajo niti njihov prijatelj in za-
ščitnik.
Bratstvo med Slovenci in
Italijani v Julijski krajini
Trst, 5. marca
Dopisnik TANJUG-a poroča:
Prijateljski odnos med sloven-
skim in italijanskim prebivalstvom
Julijske krajine se razvijajo v vedno
večjem medsebojnem razumevanju
in prijateljstvu. Vaščanj gorških in
kraških vasi povabijo često na svoje
pridretnice furlanske antifašiste. V
nedeljo 3. marca so jih povabili v
Prvačino, kjer jim je vaška mladina

Pod fašizmom odpuščeni državni uradniki
zahtevajo svoje pravice

Trst, 3. marca.
Pod predsedstvom dr. Karla Zho-
garja je bilo danes v Trstu zbrova-
nje onih državnih uradnikov, ki so
bili v času fašizma odpuščeni. Namen
zborovanja je bil izvolitev posebne
odborna, ki bo zastopal odpuščene
uradnike in zahteval popravilo krivic,
ki jih je prizadejal fašistični režim.
Pod fašizmom so vse državne, sa-
moupravne in ostale javne urade in
ustanove v Julijski krajini temeljito
očistili domačinov. Najbolj prijatelj-
ni način preganjanja domačinov je bil
ta, da so jih premeščali iz Julijske
krajine v stare province kraljevine
Italije. S tem so dosegli dvoje: Iz-
praznili so službena mesta in nastavl-
jali Italijane iz kraljevine, domačine
pa premeščali v tako okolje, da so se
sami odpovedali državnih službi. Raz-
narodovanje z nameščanjem fašistič-
nih, reakcionarnih in šovinističnih ele-
mentov v Julijski krajini je bilo eno
izmed glavnih ciljev fašističnega re-
priređila kulturno prireditve. Prire-
ditve se je udeležilo okrog 120 Itali-
janov iz Furlanije, katere so vaščani
po prireditvi povabili na skupno
večerjo. Tako se v prijateljskih od-
nosih še bolj utrjuje vezi, ki so
jih skovali v boju proti skupnemu
sovražniku — fašizmu.

VARČUJTE Z DRŽAVNO,
LJUDSKO IMOVINO!

Vremenska napoved
Četrtek: oblačno še nekaj pada-
vin, pozneje v teku dneva izboljša-
nje, hladneje.
Petkovšek iz Ljubljane, konfident
in denunciant, ki ima na vesti pre-
cejšnje število Slovencev. On in
mnogi drugi se sprehajajo po Gor-
ci, lažejo intrigrirajo in — trepete-
jo. Saj tudi sami ne verjamejo ve-
stem, ki jih tiska na pr. zaplotniški
»Il Lunedi« v Gorici. Sicer se pa
človek, ki prihaja iz svobodne ljud-
ske republike, pri čitanju takega ti-
ska ne razburja. Samo vpraša se,
kako morejo tiskati kaj takega pre-
magani fašisti in na ozemlju, ki so
ga zasedli zavezniki. Obenem pa
ugotovi z zadovoljstvom, kako daleč
stran smo že mi od vse te umaza-
nije, od takšnega pojmovanja svo-
bode tiska...
Center Gorice je eden izmed ita-
lijanskih otokov v morju sloven-
skega prebivalstva. Po italijanskem
štetju iz leta 1921. je uporabljal
na področju stare Gorice (nerazšir-
jene občine) italijansko kot obve-
ščevalni jezik 14.190. slovensko
6141, furlanščino pa 6983 prebiva-
lov. Po štetju iz leta 1931 je bilo
naštetih v Gorici 13.000 »regnic-
lov« — preseljencev rojenih v sta-
rih pokrajnah Italije.
Sredi Gorice je Ljudski dom, ne-
kdanji Narodni dom. Sem so stisnili
italijansko-slovenske antifašistične
organizacije.
Nedelja je, pol dne. V dvorani je
zborovanje Italijanov, protifašistov.
Tov. Jaksetič jim govori o politič-
nem položaju.

»Naš dom je Jugoslavija!«

Trst, 5. marca 1946.
Vsa Primorska z veseljem in zau-
panjem pričakuje mednarodno za-
vezniško komisijo. Tudi Trst. Obrni
se kamor koli: proti škodnj, Opči-
nam, Sv. Jakobu, ni ti treba iz me-
sta na podeželje, da vidiš stotine in
tisoče napisov, peterokrakih zvezd,
slavolokov in zastav, ki izražajo ra-
dost tržaškega ljudstva ob prihodu
zavezniške komisije. Videl boš iz
vsega tega okrasja in spročenosti
tudi zaupanje tržaškega ljudstva, ki
si ne upa izgrgati iz rok pravic, pri-
borjenih v osvobodilnem boju.
Barkovlje, Miramar, Grižan... na
levi strani ob cesti »portiče«, majhni
pristani za ribiške čolne, vsi popisa-
ni. Z velikimi črkami oznanjajo
tujcu, ki se pripelje s severa ali ju-
ga, da so tu slovenski ribiči, da je
to morje slovensko. Na desni strani
je Sv. Križ. Strmi hrib je ves popis-
an z besedami »Tito« in »Jugosla-
vija«, z vročo in odločno željo vse-
ga primorskega ljudstva, da živi
združeno v Jugoslaviji.

mave... preveč bi bilo naštevati
vse napise po kantonih in nasipih,
po asfaltu, po hišah. Samo eno me
je zanimalo: zakaj tudi tisti, ki ni-
so za Jugoslavijo, tega ne zapisajo
na zid, saj jim nihče ne brani, celo
potuho jim dajejo civilne oblasti in
civilna policija, v katerih mrgoli
včerajšnji fašistov.
»Kako?« me je pogledal začudeno
delavec iz Tržica. »Kdo pa naj pi-
še? Vsi smo za Jugoslavijo.«
Pred nami je Tržič, tik ob morju,
s tovarnami in visokimi dimniki.
Predsinčiči sta minirala fašista sla-
volok, ki je bil postavljen komisiji
v pozdrav.
»Zdaj stražimo slavoloke,« pravi
delavec. Pove, da je doma iz Jamej-
le. Iz te in iz sosednih vasi se je vo-
zilo pred vojno s kolesi šest do se-
dem tisoč delavcev, samih Slovencev,
na delo v Tržič.
Pred Tržičem se cesta razcepi. Mi
krenemo proti severu, stran od
morja, proti Gorici. Mimo Dober-
dobskega jezera. Mimo kamnitega
hriba, ki so ga granate vsega okru-
šile, mimo mnogih kavern, izdolbe-
nih v živo skalo. To je kraj, o ka-
terem poje pesem, da je »slovenskih
fanlov grob«. Desno so vasice s
skupnim imenom Dol. Malo naprej
se odcepi od asfaltirane ceste širok
kolovoz v hribe, proti Opatjemu

selu, kjer je naš, jugoslovanski oč-
red v coni A.
Na desno in levo se razhajajo od
glavne ceste stranske poti. Na vsaki
je visok slavolok v obliki Trigla-
va, ves prepleten z zelenjem, okra-
šen z zastavami. Na vsakem je na-
pisano ime kraja, število prebiva-
lov, število borcev, padlih, internir-
anih, mučenih... Na vsakem je
zapisana želja in odločna zahteva,
da hoče ljudstvo Jugoslavijo, samo
Jugoslavijo. Sovodnje, Miren, Bilje.
Od daleč vidimo ožgane mirenске
zidove. Peljemo se čez most, ki ga
je 1943. leta 14 dni čuvala naša vojs-
ka. Na levj je letališče, kjer so za-
žgali naši 120 sovražnih letal. To so
spomini na veliko vojno, ki smo jo
bili skupaj z zavezniki na naših pri-
morskih tleh tudi proti italijanskemu
fašizmu.
Ze smo v Štandrežu, kjer je za-
htevala pred nekaj dnevi civilna po-
licija — ljudje ji pravijo »črna po-
licija«, bolj zaradi njenih dejanj ka-
kor zaradi njene črne obleke, —
da sname ljudsko zastavo. Ljudstvo
ni ubogalo in policija jo je snela
sama. V črni policiji so večinoma
bivši Mussolinijevi policisti in fa-
šisti.
V Gorici. Po zidovih so napisli,
zastave. Nad trgovinami slovenska,
nepopačena imena in naslovi: trgo-
vina, mesnica, čevljarina... in ka-
kor da bi hotel umazati vse to, se
prikaže na cesti belogardist Drago

V večji pokriva steno vrsta lepa-
kov. Iz njih razbereš, da vabijo na
prosvetne prireditve AFŽ Štandrež.
Prosvetno društvo v Sovodnjah,
Zveza primorskih partizanov v Sol-
kanu...
V Gorico smo se pripeljali z juga.
Isto podobo slavolokov, zastav in
napisov vidimo, ko v nemo v za-
padno predmestje in proti Podgori,
kjer žive Furlani. V celoti so se
udeležili z nami osvobodilnega boja
in tudi oni bi radi, srčno radi v na-
šo ljudsko državo...
Tudi severni del Gorice ima slo-
venska ali vsaj dvojezična imena
trgovin in delavnic. »Zahtevamo Ju-
goslavijo!« piše na slavoloku ob
vnhodu v Solkan. »Solškanski mizarji
zahtevamo priključitev k Jugosla-
viji!« Sredi vasi je stavba z napisom:
Kulturni dom. Vsi napisi, vsa imena
so slovenska: Gomilščak, Makuc,
Zimic... Se pred kratkim pa je bi-
lo vse italijansko, poitalijančeno!
Ljudje se govoriti niso smeli sloven-
sko. Fašisti so bili po uradih, po
šolah, povsod... četrt stoletja! Be-
tako lahko razumemo vso to spro-
šenost, ta polet, ta pogum in ne-
popustljivost primorskega ljudstva,
ki je v boju preizkusilo svojo moč,
okusilo zmago in svobodo. In je ta-
ko lahko razumemo njegovo sovra-
štvo do fašizma, ki v teh krajih še
ni umčen.
Jugoslavijo pričakujemo že od
1918. leta!« pravi transparent.

Od Solkana naprej je soteska.
Pred nami se etrno dviga Sveta go-
ra. Na levj je globoka struga mo-
dre in dereče »čere planin«, na oni
strani reke pa pod skalami progga
Gorica—Sv. Lucija—Jesenice.
Vzhodna predmestja Gorice so po-
žgana. 23 dni je tekla tuda naša
fronta, od 9. septembra 1943 do
začetka oktobra.
»Naše žrtve terjajo Jugoslavijo!«
piše na slavoloku v Sempetru.
»Dovolj je 25 let fašističnega te-
rorja!«
»Naš dom je Jugoslavija!«
»Hočemo, da se nam popravijo
krivice iz 1918. leta!«
Na enem izmed kraških hribov je
velik bel napis: TITO. Vsaka črka
je dolga 63 metrov! Iz lastne po-
bude je zgradilo ta napis na poboč-
ju kraške gore 60 kmetov in delav-
cev v štirih dneh.
Pred vhomom v vas Bukovico v
mirenskem okraju je napisano na
slavoloku, ovcnanem z bršljanom,
da je imela vas 960 prebivalcev v
197 hišah. Okupator je požgal 86
hiš, oropal 180, v borbi je padlo 69
vaščanov, mučenih je bilo 47, in-
temiranih najmanj 342 prebivalcev,
žen, mož in otrok.
In kjer koli potuješ — niti za-
trenutek ne moreš pozabiti, da je to
naša Primorska, naša kri, naše
ljudstvo, ki je njegov dom Federat-
ivna ljudska republika Jugoslavija.

Zagorski

Čistimo drevje, obrezujemo trtje, razkopujemo krtine

Zgodaj zjutraj. Nedelja je, toda ne navadna, temveč naša — delovna nedelja. Malo rosi in čeprav se obeta deževen dan, se zbiramo v Novem mestu, da gremo na delo, danes na kočevsko plat. Ob pol sedmih zbor. Pet kamionov težko diha v hrib od Soteske proti Dvoru. Razdelili se bomo nekaj na Smuko, nekaj na Toplo reber.

Ker se bliža pomlad in z njo čas, da se lotimo pomladnega dela, so sindikati organizirali delovno nedeljo. Drevje na Kočevskem je zanemarjeno in polomljeno — čaka pridični rok. Veliko je zapuščenih in požganih sadovnjakov. Ze štiri leta jih ni nihče urejeval, štiri leta že ni nihče gojil sadnega drevja. Leta 1942, so fašistične tolpe pustile tu okrog. Požigale, lomile in zagale brez usmiljenja. Tri pomladi so pretekle od takrat in nihče ni obiskal zapuščenih sadovnjakov. Jeseni je polomljeno drevje dajalo, kolikor je moglo — njim, ki so nam priborili svobodo.

Letos smo prišli v te sadovnjake. Največ je mladine in železnikarjev. Vaj je prišel z orodjem: ta nosi sekirico, oni žagico, tretji lestev ali škarje. Vsakdo razume, da je danes dolžan pomagati svojemu bližnjemu in da se z medsebojno pomočjo veliko naredi. Iz Žučemberka, Smihela, Dražice vasi, Visejca, Lopate, Retij in Zalisca nas je prišlo več kot 180. Organizirala nas je mlada črnolasa Zofka, ki se ji kar oči zasvetijo, kadar govori o svoji Suhi Krajini. Nič več ni taka, kot je bila. Drugačnje življenje se je začelo tam gori, čisto zares. Ljudje sami so popravili ceste od Hinj do Sel, tako da danes s tovnim avtomobilom dovažajo za drugi vse, kar rabijo, čeprav je bila ta cesta še ob volitvah taka, da bi nihče ne verjel, da jo bomo sami v tako kratkem času popravili. Sestankov si tako želijo, da vedno izprašujejo, kdaj bo kdo k njim prišel. Kadar le predolgo ni nikogar v njihove vasi, sami organizirajo sestanek in se pogovorijo o tem, kaj pišejo časopisi, kaj so in kaj bodo naredili. Posebno pridni je partizan — aktivist Janez Nose, predsednik zadruga na Selih, ki dobro ve, da je danes naša prva naloga obnoviti vse, kar je porušeno. Ker smo govorili o delovni nedelji in povedali, da jo organizirajo sindikati skupaj z vsemi množičnimi organizacijami, so se radje takoj ogreli. Predsednik ljudskega odbora iz Zafare se je prvi javil in še druge nagovarjal, naj gredo, ker je to delo res potrebno in koristno. Kar hitro so se dogovorili, koliko jih bo šlo, kaj bodo vzeli s seboj, kje se bodo zbrali in kdaj bodo krenili.

in sedaj delamo. Nič nas ne ovira slabo vreme. Bibrov Franci je še posebno pridni. Zaga in obrezuje, kakor da bi hotel vse sam končati. Starega Vodičarja iz Sv. Mar-

jete ne ovirajo leta, čeprav ima že šest križev. Reže in čisti, vmes pa še druge bodri: »Le dajmo, le dajmo, da ne bomo za drugimi zaostajali.« Pred belimi se je skrival, partizanom je pomagal, ženo so mu ubili, danes hoče doprinese svoj del k dvigu našega gospodarstva. Vsi delamo — oni iz mesta in mi iz vasi. Zgarani Suhokranjci, ki niso nikdar nič dobrega imeli v življenju in menda prav zato tako hudo nasledili sovražni propagandi v času osvobodilne borbe, se trudijo z vsemi močmi, da bi bili med prvimi.

Med delavci je veliko žena, mlajših in starejših, iz mesta in vasi. Vse so pridne in med drevesi že jasno ločijo, katero je očisto in katero ne. Posebno pridna je Mrvarjeva Kristina iz Smihela, Hočvarjeva Marija iz Visejca, Jeršotova Mica in Milka iz Zvirč. Se celo Verona je prišla, čeprav je boleha. Vsa leta osvobodilne borbe je

pridno pomagala partizanom in zato tudi danes, ko gredo Suhokranjci na prostovoljno delo, noče zaostati.

Veselo odmeva pesem med škrtačem škarij in žag in hreščanjem suhih vej. Komaj padejo na tla, že jih poberejo mladinci in mladinke, nosijo na kupe in zažigajo. Pridno grabijo pepel in krtine, tako da ostaja za njimi očisto površina, da bo trava lažje rastle. Nihče ne čuti utrujenosti. Pesem in veselje, tovariški pogovor se razvija med meščani in vaščani, delavci in kmeti. Na Smuki, kjer je ostala večja skupina ljudi, so očistili 850 sadnih dreves, obrezali precejšnje število trt in pograbili vsu površino med drevjem. Na Topli rebri, ki je dobro uro oddaljena od Smuke in kamor je šlo manjše število delavcev, so očistili 350 dreves in prav tako kot oni na Smuki sklenili, da bodo šli ob prvi priliki delo dokončati.

Načrt zakona o zaposlitvi vajencev v naši ljudski državi

Potem ko je bil sprejet načrt zakona o državnih matičnih knjigah, so začeli zakonodajni odbori ljudske skupščine razpravljati o načrtu zakona o vajencih.

Poleg splošnih težav, ki jih je povzročila vojna, so se vajenci znašli pred svojimi posebnimi težavami. V današnjih razmerah ne morejo državnina in majhno število družinskih podjetij sprejeti v uk mladine, ki išče zaposlitve in strokovnega usposabljenja. Ta vprašanja obrtniškega naraščanja bodo nujno rešena z novim zakonom, katerega namen je zaščititi delavsko mladino in njeno zaposlitev ter ji zagotoviti strokovno usposabljenje, da bo lahko primerno izvrševala svoje naloge v novi ljudski državi.

V izpremenjenih državnih in gospodarskih razmerah, ki so nastale po osvobodilni vojni, so se izpremenili delovni pogoji ne samo za vajence in drugo delovno mladino, marveč za vse delovno ljudstvo. Nove razmere zahtevajo ureditev položaja delovne mladine, ki je pripravljena sodelovati v našem gospodarskem življenju.

V stari Jugoslaviji je ureditev delovnih odnosov s pomočjo zakona o zaščiti delavcev in zakona o delavnicah v polni meri omogočala lastnikom podjetij, da so izkoriščali svoje delovne moči. V tedanjih razmerah so bili zlasti vajenci prepričani neusmiljenemu izkoriščanju od strani mojstrov in delodajalcev. Državni načrt o zaposlitvi in strokovnem usposabljenju vajencev bi si bili pred vojno težko zamislili. V kolikor je bilo zasebne pobude, je bila ta v rokah samih delodajalcev ali zaščitnikov njihovih koristi. Organizacije,

kakršne so bile »Privrednik«, »Hrvatski Radiša« in druge, so po svojih namelih in po razredni pripadnosti njihovih voditeljev igrale vlogo do bavitelja mladih delovnih sil mojstrov. Vajenci pred vojno niso imeli kaj prida koristi od teh organizacij. V vojnem času se je veliko število funkcionarjev teh organizacij prevrglo v narodne sovražnike, v vojne dobičkarje, špekulante ali vojne zločince, s čimer so dali pečat izdajstva tudi organizacijam samim.

Pred vojno je vajenec delal vse drugo, kakor da bi se učil svoje obrti. Delovni čas so mu podajevali. Delavec tudi po opravljenem izpitu ni bil zadostno kvalificiran, težko je našel zaposlitev in se je moral lotiti dela izven svoje stroke. Znatno del zasebnih delodajalcev tudi še v današnjih razmerah noče zaposliti vajencev, ker so se takj delodajalci počeli bili navaditi starega načina izkoriščanja vajencev. Zato onemogočajo, da bi se ustvaril nov kader kvalificiranih delavcev. Na ta način zavestno sabotirajo, izkoriščajo v pogledu vajencev sedanjo prehodno dobo in tako izkoriščajo delovni naraščaj. Strokovno in splošno šolanje vajencev, skrbstvo zanje in zdravstvena zaščita v vseh podjetjih in obratih, se prav posebno po zasebnih delavnicah, je pereča. Zaradi vsega tega je namen novega zakona, da omogoči načrtno reševanje teh vprašanj. Tako rešitev si je mladina, še prav posebno pa delovni naraščaj s polno pravico zaslužil s svojo borbo; zagotoviti se ji mora dostojno življenje in možnost učenja in dela v novi državi. Na drugi strani pa terjajo tako rešitev same potrebe našega gospodarstva.

Po načrtu novega zakona se bo v uk sprejemala samo mladina, stara nad 14 let. Uk traja največ tri leta. Po dogovoru s strokovnimi zveznimi ministrstvi se določijo vajeniška doba v posameznih strokah. Ko mine polovica učne dobe, lahko vajenec položi strokovni izpit, katerega lahko dvakrat ponovi. Poleg nagrade za vajence določa osnutek zakona osemurni delavnik, za vajence izpod 16. leta prepovedue čezurno delo, določa, da se v šteje v delovnik tudi čas, porabljen za snajenje delovnih prostorov kakor tudi čas pouka v strokovni šoli ali v tečaju. Zakon prepoveduje zaposljevanje vajencev pri kakršnemkoli delu, ki ni v zvezi s stroko, in zaposljevanje vajencev izpod 16. leta v nočnem času ter pri delih, ki škodujejo zdravju. Vajenec ima pravico do plačanega 14-dnevnega letnega dopusta in pravico do potrebnega neplačanega dopusta za privatno delo, in sicer se mu dopust in odsotnost do 7 dni kakor tudi bol-

niško stanje do dveh mesecev nepretrgano v enem samem letu v šteje v učno dobo.

Načrtna zaposlitve vajencev je obvezna. Za zaposlitev skrbje borze dela v zvezi s POKLICNO POSVETOVANILCO, pri čemer je treba vpoštevati potrebo po kvalificiranih močeh v posameznih strokah in željo vajencev, da bi se izučil v posamezni stroki in pri tistih delodajalcih, ki si jih samj želijo. Vsako podjetje, ki ima več kakor dva strokovna delavca, mora imeti vajenca. Ko stopi vajenec v uk, je treba skleniti pismeno pogodbo. Načrt zakona določa dolžnosti delodajalca, oziroma uprave, podjetja nasproti vajencu, prav tako pa tudi dolžnosti vajenca nasproti delodajalcu.

V krajih z najmanj 20 vajenci določa zakon ustanovitev strokovne šole za vajence, po drugih krajih pa se ustanovijo tečaji, ki jih bodo vodile strokovne šole iz najbližjega mesta po navodilih pristojnega ministrstva Ljudske republike. Zakonske določbe o vajenskih domih, o strokovnih šolah in tečajih omogočajo načrtno organizacijo. Zlasti pomembna je določba o vajenskih domovih in drugi imovini javnih in zasebnih društev, ki je namenjena zaposlitvi in vzgoji vajencev. Vsa ta imovina spada pod nadzorstvo ljudske oblasti, da jo bo mogoče pravilno izkoristiti za tiste namene, katerim je namenjena.

Po novem načrtu zakona so dolžnosti in pravice delavskih zaupnikov polno izražene v vprašanju strokovnega, gospodarskega in prosvetnega dviga našega obrtniškega naraščanja, pri čemer jih morajo podpirati sindikati delavcev in nameščencev s svojimi izkušnjami in sodelovanjem. Sedanji vajenci bodo končali uk po dosedanjih zakonskih prepisih, ako so ti zanje ugodnejši. Dejansko kvalificirani delavci brez formalne kvalifikacije pa se lahko tudi formalno kvalificirajo s tem, da položijo strokovni izpit. Dokler ne bo po določbah novega zakona organizirana služba načrtno zaposlitve vajencev, bodo to opravljali ljudski odbori v krajih, kjer še ni organov, določenih z novim zakonom.

Predlog zakona s svojimi okvirnimi določbami zajema celotno zaščito in načrtno zaposlitev delovnega naraščanja. Z njim so podane zakonita osnova in široke možnosti, da se izvede načrtna zaposlitev in strokovno usposabljanje delovnega naraščanja v sedanjih gospodarskih in družabnih pogojih v naši državi.

(Po »Politiki«.)

Koncert tržaške filharmonije na Jesenicah

V nedeljo 3. t. m. je gostovala na Jesenicah Tržaška filharmonija. Goste so pred tovarno pričakali zastopniki ljudskega odbora, sindikatov, AFŽ in mladine ter jim priredili priredben sprejem. V dvorani Kiečkovega doma je ob 15. uri pričel simfonični koncert, na katerega so prišli ljudje iz vsega našega železnarskega revirja.

Tržaška filharmonija je pripeljala Jesenicam s svojim koncertom močan in globok glasbeni užitek. Občinstvo je goste naravnost obsulo s priznanjem. Poleg tega pa je bil nastop Tržaške filharmonije manifestacija bratstva in povezanosti z gosti iz Trsta. »Mi vsi čutimo, da se naša skupna stvar približuje svojemu vrhuncu, zato je važno, da smo v teh velikih dneh edini in drug drugemu čim bližji,« so izjavljali posamezni člani orkestra, ko so se poslovljali od Jesenicam.

PRVOMAJSKO TEKMOVANJE RDEČEGA KRIZA NA HRVATSKEM

Pokrajinski odbor Rdečega kriza Hrvatske je sklenil, da bo izvedel prvomajsko tekmovalje med svojimi odbori. Sprejet je bil poziv glavnega odbora Rdečega kriza Srbije na tekmovalje in pozvan na tekmovalje glavni odbor Rdečega kriza Bosne in Hercegovine. Uspehi tekmovalja se bodo ocenjevali po organizacijskem delu društva.

V Črnučah tekmuje

Prvomajsko tekmovalje je zanjelo tudi našo vas, posebno nas, mladino. Sklenili smo, da bomo očistili naše sadovnjake, da bomo poživilo naše kulturno delo in zvišali število članov za naš sten-čas. Ljudje so nas gledali malo postrani in nam niso bogve kako verjeli. Mi pa smo se takoj prvo nedeljo odpravili na delo, na katero smo povabili vso mladino z letaki. Odzvalo se je 78 mladincev in mladink. Delali smo v Dobravi in očistili 5 sadovnjakov in napravili 301 uro dela. Ljudje so sprevideli, da ne delamo samo škode in pri vsaki hiši so nas z veseljem sprejeli.

Naslednjo nedeljo smo delali na Ježi in očistili sedem sadovnjakov. Delalo je 95 mladink in mladincev. Napravili smo 290 ur. Očistili smo 142 dreves in tovarišice so napravile 47 butar.

Skupno z AFŽ in z vsem krajevnim odborom smo nato pristopili z velikim veseljem k pripravam za obnovo Rašice. Odbor OF se je zavezal, da bo organiziral 100 ljudi in 10 voz. Mladina je prevzela v svoje roke propagando in napravila preko 200 letakov, ki so bili od mladine same raznešeni in razobešeni. V nedeljo je rosil dež in bali smo se, da ne bo številne udeležbe. Zbrali smo se ob 7. uri zjutraj. Prva skupina je odšla takoj z zastavami, pesmijo in smehom. Udeležba sindikata mizararske stroke je bila zelo številna, isto-

tako je tudi sindikat DES prišel skoraj polnoštevilno. Ob 8. uri smo prišli na Rašico in ob pol 9. pričeli z delom. Bilo nas je 195 delavcev in 22 volnikov.

Da bi laže plačali prevoz opeke z Viča na Rašico, je zvečer v okviru OF naša AFŽ priredila igro. Tako smo vso stvar dobro prišli in uspeli bomo! Zavedamo se svojega dela, ki nas čaka v bližnji bodočnosti, da bomo postavljene naloge izpolnili. Toda premostili bomo vse težave. Tudi mi Črnučani bomo pomagali, da čim preje obnovimo svojo domovino in ustvarimo blaginjo, kakršno si želi in zasluži naše ljudstvo.

Tudi druge vasi pomagajo pri obnovi Rašice

V šmartnem pod Šmaro goro je bil 24. februarja sestanek, na katerem so zastopniki vseh množičnih organizacij bližnjih vasi napravili načrt za obnovo porušene Rašice. Vse vasi so se zavezale, da bodo z vožnjami, s podiranjem in nakladanjem ruševin, s sečnjo in speljavo lesa na žago v Smednik ter z delom pomagale obnoviti vas. Za vsako vas je bil postavljen zastopnik, ki bo organiziral v sporazumu z obnovitveno zadrugo na Rašici delovno pomoč svoje vasi.

Na sestanku postavljeni sklepi se zdaj že izvajajo. Okoliške vasi so z razumevanjem priskočile na pomoč. Skaručna je prva poslala 12 volnikov, ki so po en dan odvažali ruševine

Uspeh trimesečnega tekmovalja hrvatskih premogovnikov

Po zgledu rudarjev vrđniškega rudnika, ki so pozvali rudarje Srbije k tekmovalju za povečanje proizvodnje premoga, so lani ob koncu oktobra sklenili tudi rudarji severnohrvatskega premogovnika Konjščine, da s tekmovaljem povečajo proizvodnjo in tako omogočijo industriji neovarno delo ter pomagajo dvigniti naše gospodarstvo iz vojnih ruševin. Sklenili so izvesti tekmo med posameznimi oddelki v lastnem rudniku, predvsem pa so pozvali na tekmovalje tudi vse ostale premogovnike Hrvatske. Hrvatska potrebuje na mesec čez 100.000 ton premoga. Od te količine premoga je odvsnio obratovanje železnice in industrijskih podjetij, ki oskrbujejo naše ljudstvo z obliko, obutvijo, življenjskimi potrebščinami, orodjem in drugimi nujnimi predmeti vsakdanje potrebe.

To so pravilno spoznali rudarji iz Konjščine, zato so sklenili pozvati ostale premogovnike na tekmovalje. Z neumornim delom so obnovili rudnik in vse tisto, kar je bilo mogoče obnoviti z razpoložljivim gradivom. Premagati so morali velike težkoče, vendar jim je uspelo dvigniti proizvodnjo navzlic pomanjkanju črpalk, orodja, vozilov, železnih tirov in prevoznih sredstev za rudniške potrebe. Vse to bo mogoče nabaviti le tedaj, če bo zajamčeno delo v industriji, za kar pa je v prvi vrsti potreben premog. Spoznali so, da ni dovolj, če se sami trudijo za povečanje proizvodnje premoga, kajti uspeh bo zajamčen le tedaj, če se bo proizvodnja povečala v vseh hrvatskih rudnikih.

Pozivu se je takoj odzvalo več rudnikov na Hrvatskem, kmalu pa se je tekmovalju pridružila večina rudnikov. Tekmovalje se je pričelo 1. novembra in je trajalo do konca januarja t. l. Tekmovali so med seboj posamezni rudarji, tekmovali so skupine rudarjev, tekmovali pa so tudi rudniki. Rudniki so si izvolili odbor, ki je vodil tekmovalje in zbiral podatke o uspehih v posameznih rudnikih. V dobi tekmovalja so imeli rudarji velike težkoče zaradi pomanjkanja jamskega lesa in najnujnejšega orodja, zlasti pa je tekmovalje oviralo pomanjkanje jamskih vozilov in priprav za jamske svetilke. Snežni zameti so pozimi prav tako ovirali delo. Toda vse te zapreke niso mogle omajati čvrste volje rudarjev, da v nadaljnjem tekmovalju povečajo proizvodnjo.

Te dni se je sestala v tajništvo Zveze delavcev in nameščencev rudarske industrije v Zagrebu tekmovalna komisija, da ugotovi, kateri rudnik je dosegel v tem trimesečnem tekmovalju največje uspehe. Zasedanju so prisostvovali delegati iz posameznih premogovnih revirjev. Pri oceni niso upoštevali samo podatkov o količini proizvodnje, temveč so preizkusili tudi, ali so bile delovne norme pravilno postavljene, v kakšnem obsegu so bile izvršene proizvajalne naloge, kako se je povečal delovni učinek, upoštevali so tudi, ali je tekmovalje prineslo utrditev delovne discipline, zlasti glede točnosti prihajanja na delo, kakšno je bilo poslovanje administracije, kako so premogovniki pošiljali svoja redna poročila, kakšno je stanje sindikalnih organizacij in kakšno je njihovo kulturno-prosvetno delo.

Navzlic delovni vnemi pa rudarjem iz Konjščine ni uspelo priboriti si prehodno zastavo za najboljši rudnik Hrvatske, ki jo je komisija prisodila največjemu dalmatinskemu premogovniku v Siveriju pri Drišuu (prej Monte Promina). V tem premogovniku je zaposlenih nad 1000 rudarjev, ki so si že lani postavili nalogo, da dvignejo proizvodnjo na predvojno višino. Premogovnik v Siveriju je življenjske važnosti za vso Dalmacijo, saj oskrbuje s premogom ne samo najvažnejša industrijska podjetja, temveč tudi broderska podjetja v Dalmaciji. Rudarji rudnika v Siveriju so v primeri z oktobrom lanskega leta dvignili proizvodnjo za 55%, obenem pa so, kar je še posebno važno, povečali delovni učinek kar za 76%.

Drugo mesto je bilo prisojeno rudniku Konjščini. V tem premogovniku so delavci povečali proizvodnjo od oktobra do januarja za 19,2%, in tudi delovni učinek se je navzlic težavam dela pozimi nekoliko dvignil. Tretje in četrto mesto pa je bilo prisojeno premogovniku Ladanje in premogovniku Peklenci.

Z uspehom tega tekmovalja pa se rudarji niso zadovoljili in se tekmovalje nadaljuje. Rudarji premogovnika Ladanje so namreč že v januarju ponovno pozvali vse hrvatske premogovnike na prvomajsko šestmesečno tekmovalje, ki se je že pričelo 1. februarja. Poziv ladanjskih rudarjev so sprejeli prav vsi hrvatski premogovniki, ki so že v februarju izvolili komisijo, da bo vodila vse tekmovalje.

PRIMORSKI BORCI V TUJINI ZA SVOBODO DOMOVINE

O življenju, trpljenju in borbenem prizadevanju primorskih internirancev in vojakov v Italiji v letih osvobodilnega boja

Pripoveduje Janez Kocmur.

Bila je že osma ura zjutraj ko smo prispeli v Taranto. Na kolo-dvoru je mrgolelo vojaštva, ki se je odpravljalo dalje na sever za umikajočimi se Nemci. Polagoma smo zlezli z vagonov, se zvrstili, nato pa med prepevanjem naših pesmi odkorakali v mesto.

Vojaška oblast izprva ni vedela kam bi nas vtaknila. Utrujeni in lačni smo ves božji dan čepeli na nekem stopnišču in čakali na rešitev. Sele proti večeru so nam odkazali prostore v velikem hotelu ob kanalu, odkoder smo imeli lep razgled na morje. Ponoči smo doživeli prvi letalski alarm, pa k sreči ni bilo hudega. Bili so le nemški izvidniki.

V luki so se dan za dnem izkrcavale nove čete, vojaške oblasti

pa so iskale vsak dan novih prostorov za urade in druge vojaške ustanove. Preselili smo se v hotel v sosednji ulici. Del naših ljudi pa so naselili v osnovni šoli v starem Tarantu, kjer smo imeli svojo kuhinjo, ki jo je upravljal naš odbor. Med seboj smo bili trdno povezani in disciplinirani. Odbor je bil naš predstavnik tudi pri vojaških oblasteh in skrbel za nas v vsakem pogledu. Iz naše sredine smo izločili vse tiste, za katere smo imeli trdne dokaze, da so v času internacije vzdrževali umazane zveze s fašističnimi oblastmi.

Čez dan smo si razgledovali mesto in posedali v senci, kajti bilo je še močno vroče, ob večerih pa smo se sestajali v sobi in ugibali kaj nameravajo z nami. Eni so govorili, da nas bodo uvrstili v an-

gleško vojsko, drugi zopet, da nas bodo uporabili za straženje nemških vojnih ujetnikov itd.

Dne 23. septembra ob 9. dopoldne sta se v našem hotelu »Evropa« pojavila dva jugoslovanska oficirja. Bila sta to poročnik Dačić in podporočnik Mihajlović, oba rod iz Srbije. Sklicala sta nas v vežo, kjer nam je Dačić razložil namen svojega obiska. Sedel je v fotelju ter na dolgo in široko govoril o junaškem Draži Mihajloviću. »Draža Mihajlović dela prave čudeže,« je dejal, »in naša dolžnost je, da mu pomagamo.« Fantje so začeli pokaskljavati in se dregati s komolci. Dačić, videč naše nezadovoljstvo, je nadaljeval: »Vrhovno poveljstvo jugoslovanske kraljeve vojske mi je dalo nalog, da vas izvežbam v orožju, nato pa prepeljem v Afriko, kjer so glavne sile naše armade.« Mi smo Dačiću takoj odgovorili, da nismo v Afriki ničesar izgubili in da poznamo samo eno pot in ta je — pot v domovino. »Naš narod se bori v domovini, ne pa v Afriki.« Dačića so te besede

silno razkačile in je zagrozil, da nam bo že pokazal. Ob koncu govora nam je sporočil, da se moramo takoj izseliti, ker da Angleži potrebujejo hotelske prostore za svoje oficirje.

»Nak, č etnikom pa ne,« se je razjezil Saša, »grem pa raje delat kamor koli.« Drugi so imeli spet drugačne predloge. »Tovariši, preseliti se moramo,« sem dejal, »kako bo v bodoče, bomo pa še videli, saj še ni konec vsega.«

Naložili smo se na kamione in se odpeljali v novi dom zunaj mesta pri pokopališču, kjer so nam odkazali prostor na travniku pod oljkami. Pa to naših dečkov ni uplašilo. Ni je bilo sile, ki bi jih bila mogla pripraviti do tega, da bi vstopili v kraljevo vojsko. Novo nastali položaj nas je še tesneje povezal in disciplina v naših vrstah se je še bolj utrdila.

Poročnik Dačić je vso krivdo valil na Hrvate, češ da so oni krivi našega zadržanja. Intrigiral je pri komandi, da se jih odstrani in in-

ternira. Pa se je mož temeljito urezal — naletel je na močan in energičen odpor: »Skupaj smo trpeli po ječah in taboriščih, pa tudi danes ne gremo narazen,« je bil naš odgovor.

Drugi dan po našem prihodu so nas po vrsti klicali v pisarno in popisali vse naše podatke, nakar so nas razdelili v delavske čete, katerim so iz naših vrst postavili vodnike, ki so skrbeli za red in disciplino. Vsaki delavski skupini so določili delo v taborišču ali pa kje v mestu. Mizarji in tesarji so postavljali barake in kuhinje, drugi pa so delali v skladiščih in menzah. Naša skupina je dobila nalogo, da v Stadionu zgradi taborišče za nemške vojne ujetnike. Fantje so se z veseljem lotili dela, kajti pohajkovanja so se že naveličali, denarja jim je pa tudi že zmanjkalo. Poleg hrane so nam obljubili še 50 lir na dan. Tako smo začeli novo življenje. Čez dan smo se razkropili po vsem mestu, zvečer pa smo se vračali pod naše preljuje oljke, kjer smo si imeli mnogo povedati.

Pozno v noč se je razlegla naša pesem, dokler nismo drug za drugim zadremali. Naše petje ni privabljalo samo tujece, naša lepa slovenska pesem je privabila tudi tiste, ki so petindvajset let trpeli pod jarmom italijanskega suženjstva in to so bili naši bratje primorski Slovenci.

Po vseh italijanskih kasarnah v Tarantu se je raznesel glas, da je tam pri pokopališču mnogo Slovencev, ki so ušli iz koncentracijskih taborišč. Kmalu nato so se našli rojaki, ki so služili v italijanski vojski, pojavili v naši bližini in iskali stikov z nami. »Kaj pravite, tovariši, ali bi naši primorski fantje lahko prišli k nam?« nas je vprašal tovariš Černe. »Pripravljeno so pobegniti iz italijanske vojske in se boriti v partizanskih vrstah.« — »Seveda,« smo odgovorili, »naj kaj pridejo. Vprašajmo prej Dačića!« — »Primorski Slovenci so italijanski državljani in nimajo pri nas ničesar iskati,« je odgovoril oficir kraljeve vojske poročnik Dačić.

(Dalje)

Politični položaj v Belgiji

Pavlov komentira v »Izvestijh« aplošne volitve v Belgiji in piše: »Novi belgijski parlament se razlikuje od onega, ki je bil izvoljen leta 1939. Predvsem med novo izvoljenimi poslanci ni predstavnikov fašističnih strank, kot sta to stranka »rexis-tov« Leona Degrella in stranka flamskih nacionalistov. Kakor pišejo belgijski časopisi, so dobili mandate in glasove, ki so jih leta 1939. dobili flamski nacionalisti in Degrellovi rexis-ti, pripadniki krščansko-socialistične stranke. Toda povečanje številne stranke se ne da pojasniti samo s tem, da so bivše fašiste in polfašistične organizacije glasovale za desničarske katolike. Katoliška stranka uživa podporo velikih industrij, bančnikov in kolonialnih poslovilnih krogov, ki štijo trupe in monopole pred podražavljenjem. Krščansko-socialistično stranko podpirajo vsi elementi, ki so aktivno sodelovali z Nemci, od kralja, ki se sedaj na vse načine trudi, da bi se vrnil v deželo, pa vse do industrij, ki so med vojno izredno obogatili.

Poleg tega stoji za krščansko-socialistično stranko katoliška cerkev z vso svojo močjo. Kardinal Van Roy, poglavar katoliške cerkve, je uvidel, da je krščansko-socialistična stranka najgoročnejši in najodločnejši nasprotnik gesla »ločite cerkve od države«.

Nobenega dvoma ni, da je med volivno borbo vaška duhovščina uporabila ves svoj vpliv, da je pridobila člane svojih župnij za to, da so glasovali za krščansko-socialistično stranko. Poležaj desničarskih katolikov in reacionarjev, ki so se zbrali okrog te stranke, je bil s tem ojačan.

Demokratske stranke niso na volitvah nastopile enotno. Socialisti so odklonili predlog Komunistične partije za sklenitev volivnega sporazuma, kar je dovedlo do gotove cepitve demokratičnih sil v deželi. Pod temi pogoji so uspehi, ki so jih dosegli desničarski katoliki na volitvah, kljub temu srednje veliki. Volitve so pokazale, da socialna demagogija katolikov ni imela uspeha, da bi preslepila belgijske volivce. Socialisti in komunisti so dobili 93 poslanskih mest, katoliki pa 92.

Volitve v Belgiji kažejo še neko drugo značilno potezo. Po poročilih belgijskega tiska je poraz liberalcev, ene izmed »tradicionalnih belgijskih strank«, močnejši s tem, ker je del njihovih glasov prešel na stran socialistov. Prav tako so velik del socialističnih glasov dobili komunisti.

Voditelji socialistične stranke bodo morali v bodoče računati s pričakovanim vplivom, ki so za njo glasovali, da se bo stranka borla za vladno demokratske obnove, za likvidacijo mehi velikih gospodarskih in finančnih trustov ter zlonamernih sil reacije, ne glede pod kakšno zastavo bi nastopale, kot so to socialisti objubiljali pred volitvami.

Ako getevi šefi socialistične stranke, ki so pripravljene pogajati se glede knežije z desničarskimi katoliki, upoštevajo težnje svojega članstva, bi se enotnost demokratičnih sil Belgije precej okrepila. To bi lahko omogočilo uresničenje demokratičnega programa, s kakršnim so šli socialisti na volišče, ker imajo v novem parlamentu večino demokratične stranke.

Izvajanje resne socialne in gospodarske reforme ter demokratizacija političnega in gospodarskega življenja dežele sta vprašanji, okrog katerih se vodijo politične borbe med demokratičnimi silami in reacionarji. Demokratičnemu bloku komunistov, socialistov in levega krila liberalcev se zoperstavlja reacionarni blok, ki ga vodijo desničarski katoliki. Od enotnosti demokratičnih sil zavisi, ali bo Belgija krenila po demokratični pot.

Kosilo na čast predsedniku iranske vlade

Moskva, 6. marca (Tass) Generalisim Stalin, predsednik Sveta Ljudskih komisarjev ZSSR je 5. marca priredil v Kremlju kosilo na čast iranskemu ministrskemu predsedniku Gavamu Es Saltenu.

Razdelitev komisarijata za petrolejsko industrijo v Sovjetski zvezi

Moskva, 5. marca. (Tass.) Prezidi Vrhovnega sovjeta je izdal ukaz o razdelitvi komisarijata za petrolejsko industrijo v komisariat za petrolejsko industrijo južnih in zapadnih predelov in komisariat za petrolejsko industrijo vzhodnih predelov ZSSR. V prvem bodo vključili vsa podjetja in petrolejske industrije na Kavkazu, v Ukrajini in v osrednjih predelih ZSSR, v drugem pa podjetja na Uralu, v Povolžju, na Daljnem vzhodu, v Kazahstanu, Uzbekistanu in Turkmeniji. Za ljudska komisarijata sta imenovana Nikolaj Bajkova in Mihael Jev. Šejenko.

Mannerheim odstopil kot predsednik Finske

Helsinki, 5. marca (Tass) Danes popoldne je Mannerheim podal finški vladi ostavko na svoje mesto predsednika republike. V zvezi s tem je vlada pripravila osnutek zakona, na podlagi katerega bo volitve novega predsednika izvedel Seim. Polnomočja novega predsednika bodo trajala do 1. marca 1950.

Češkoslovaško - poljska pogajanja

Češkoslovaška in poljska komisija za pravna in konzularna vprašanja bo sta na predlog poljske delegacije nadaljevali pogajanja v Varšavi. Komisija za ekonomska in finčna vprašanja se še vedno pogaja v Pragi.

Dokazi o Francovi nameri, da vstopi v vojno na strani osnih držav

Ministrstvo za zunanje zadeve Združenih držav Amerike je objavilo 15 dokumentov, ki dokazujejo sodelovanje Španije z državami osi med vojno

Washington, 6. marca. Ministrstvo za zunanje zadeve je včeraj objavilo 15 dokumentov, ki dokazujejo sodelovanje Španije z državami osi med vojno in da je imela Francova Španija končno namen, vstopiti v vojno proti zavezniškom. Objavljeno poročilo vsebuje dokumente z opombo »Storožna zaupnost«, ki to jih Francoski in uradni poslali Hitlerju in Mussoliniju. V teh tajnih dokumentih se pogosto-ferat omenjajo imena španskega ministra za zunanje zadeve Serrana Sunerja, bivšega italijanskega ministra za zunanje zadeve grofa Ciana in nemškega ministra za zunanje zadeve Josihina von Ribbentropa, ter dokazuje, da so bili interesi Španije do celna na strani osnih držav.

V dokumentu z datumom 8. avgusta 1940 je nemški veleposlanik v Španiji von Storer sporočil, da se je Španija ponudila, da bo vstopila v vojno na strani Nemčije in Italije, ko bo za to najugodnejši trenutek. Franco govori v poslanici, ki jo je poslal Hitlerju, o svojih načrtih za pomoč osi in pravi, da bi bil eden izmed ciljev zavzetje Gibraltarja, da bi bila s tem presekaná britanska življenjska pot na Sredozemlju. Franco se v pismu 22. septembra 1940 ob-uzuje Hitlerju, da bo »vedno in naj-iskrenejše na njegovi strani, na strani nemškega naroda in na strani stvari, za katero se bori«. V pismu je med drugim rečeno:

Glavni cilj napada zavzete Gibraltarja

»V zvezi z vašim stališčem do političnih in gospodarskih posledic sedanjih borbe vam lahko samo rečem, da sem se že prve dni strinjal z vašim mnenjem. Strinjam se z vami, da bo izgon Angležev iz Sredozemskega morja izboljšal naše prometne pogoje. Razen tega je moje misljenje, da bi morala biti prva točka našega napada zavzetje Gibraltarja. Naša vojaška politika v zvezi s tem morskim prelomom je v tem smislu potekala od leta 1936, od takrat smo pridivdeli vse britanske korake da razširijo in zaščiti svoja oporišča. Strinjam se z vašim stališčem, da je v nekaj dneh mogoče pričakovati uspeha v tej operaciji z uporabo moderne vojne opreme in moderno izvežbanih čet. Oprema, ki mi jo vi nudite, bi nam lahko mnogo pomagala, da dosežemo ta cilj. Mi smo že davno pripravljali načrt za operacijo. Velektor pa bi bilo močno obrambno letalstvo, ki ga vi nudite, velike važnosti. Možnost, da bi Angleži ne-nadoma napadli Kanarske otoke in da bi si tam postavili pomorsko oporišče ter da ta način zaščiti svoje prekomorske poti, je bila vedno ena izmed mojih velikih skrbi. Smatram, da bi bila navzočnost bombarderjev za bombardiranje in letal za križarjenje v Las Palmasu zelo koristna. Za ta letala bi bilo potrebno poslati strelivo in rezervne dele naprej. Očitno je svoboda gibanja v zapadnem Sredozemlju odvisna od italijanskega uspeha v Aleksandriji in Suez, kar bi omogočilo uničenje britanske mor-narice v teh vodah. Isti mah bi bil velik del našega preskrbovalnega vprašanja rešen. Gospodarja ka pomoč, ki mi jo nudite s tako da ekono-mičnostjo in v največjem obsegu, ki jo more Nemčija nuditi, je prav tako važna, kot vojaška oprema. Z naše strani vam auidim pomoč iste vrste, ki jo boste dobili v največjih mož-nih količinah, po naši zmogljivosti. Želel bi se vam zahvaliti, dragi frer, še enkrat za vašo ponudbo solidarnosti. V odgovor vam izražam prepričanje in svojo neizpremenljivo in iskreno vdanost vam osebo, nemški-mu narodu in stvari, za katere se borite. Upam, da bom v obrambi te stvari mogel obnoviti stave vezi to-varništva med našimi armadami.«

Menarhistični manevri v Španiji so obsojeni v neuspeh

Moskva, 5. marca. (Tass) V »Pravdi« je objavil Uvarov naslednji uvodnik z naslovom »Franco in Don Juan«: »V Lizboni se mudi redaj Don Juan, sin zadnjega španskega kralja in pretendent na španski prestol. V raz-govoru, ki ga je imel z dopisnikom »New York Times«-a, se je Franco izrazil kot rojalist in poudaril, da ostaja monarhija »tradicionalna obič-ajna vladavina v Španiji«. Franco dela obupne poskuse, da bi svoj fašistični režim ognjal s kraljevskim plaš-šem. Svoj režim imenuje »krščan-ska demokracija« in tdi, da nima ta režim ničesar skupnega s fašizmom in da gre Španija po poti k »popolni demokraciji«. Vendar pa je tudi sa-memu Francu jasno, da se svobodno-ljubni narodi, ki so potolkli fašizem, ne bodo zadovoljili s praznimi izjavi-vami španskega fašističnega dikta-torja.

To potrjujejo tudi številna dejstva, ki so se pripetila v zadnjem času: sklep petih južnoameriških držav, da p. elrgajo odnose s Francovo Špani-jo; sklep francoske ustavodajne skupščine, ki zahteva od vlade, naj tačoj prekine odnose s Španijo; odklonitev večine osvobodjenih evrop-skih držav, da bi ponovno vzpostavi-le odnose s Španijo; množična gibanja v vseh deželah, naperjena proti Francovemu terorju, in napo-sled sklep francoske vlade, da s 1. marcem zapre francosko - špansko mejo.

Generalni komite skupščine Zdu-ženih narodov je sklenil, da postavi na dnevni red resolucijo, ki opozarja na deklaracije, sprejete v San Fran-ciscu in na konferenci v Potsdamu o režimih, ki so prišli na oblast s pomočjo osi. Resolucija poziva skupščino, da naj v skladu s temi izjavami priporoči članom organizacije Zdu-ženih narodov v svojih nadaljnjih razmerjih napram Španiji upoštevanje določb teh izjav.

V sami Španiji ljudstvo nastopa vedno bolj borbeno proti Francovim rabljam. V španski industriji se širijo stavke, ki zavzemajo večkrat iz-razito politični značaj. Istočasno ra-ste tudi kmečko gibanje in se širi nezadovoljstvo med obrtniki in ma-limi trgovci. Lakota, brezobzirno iz-koriščanje in fašistični teror ženejo najhujše množice španskega ljudstva na pot borbe proti Francovemu reži-mu. Zlasti je potrebno opozoriti na okrepitev gverilskega gibanja v Špan-iji. Po vsej deželi aktivno delujejo dobro organizirani, oboroženi in dis-ciplinirani gverilski odredi. Kljub vsem naporom španskih oblasti, da bi preprečile razširjanje kakršnih ko-li obvestil o aktivnosti španskih gve-

»Vedno v zvezi pristaš Hitlerja in Nemčije«

V nekem drugem pismu, ki ga je Franco poslal firerju 26. februarja 1941, piše: »Vedno bom ostal zvezi pristaš vaše stvari.« V pismu je da-lje rečeno: »Smatram prav tako kot vi osebno, da nas je usoda zgodovine povežala z nerazkušljivimi vezmi... Nikdar mi ni bilo treba prepričevati sebe o tem, kot sem vam je deljav-karj dejal. To dokazuje naša držav-ljanska vojna od samega začetka pa ves čas trajanja. Sem tudi vašega misljenja, da sili lega Španije na obeh obalah morskega preliva, Španijo k največjemu prijateljstvu z Anglijo, ki hoče obdržati nadzorstvo nad tem prelivom. Mi stojimo danes tam, ker smo vedno stali z odločitimi in naj-trajnejšimi prepričanji. Ne smete niti najmanj dvomiti v mojo brezpogojno lojalnost do tega političnega nazora in uresničenja povezanosti naše na-rodne usode z usodo Nemčije in Ita-lije. Želim razpršiti vse sence sumu in izjaviti, da sem popolnoma na vaši strani in odločno na razpolago. Po-vezani smo po skupni zgodovinski utodi. Moje vere v naš končni uspeh ni treba podpirati z dokazi in prepri-čevanji in ponavljam, da bom vedno ostal vaš vdan pristaš.«

Francovi napori za vstop v vojno

Nemški veleposlanik Storer je v strogo zaupnem poročilu, ki ga je poslal v Berlin 8. avgusta 1940. leta, dejal, da je prejel zagotovila, da bo Španija stopila v vojno. V tem do-kumentu je med drugim rečeno: »V spomenici, ki jo je meseca junija t. l. predložilo špansko veleposlanstvo, je španska vlada izjavila, da je pod določenimi pogoji pripravljena za-

putiti položaj »ne vojskujoče se države« in vstopiti v vojno na strani Nemčije in Italije. Španski minister za zunanje zadeve in minister za notranje sta to ponavljala do pred nekaj dnevi, tako, da lahko smatramo, da bo Španija morda še danes izpolnila svojo obljubo, ki jo je dala meseca julija. Kot pogoj za vstop v vojno zahteva španska vlada nasled-nje: ugoditi celni vrsti zemeljskih zahtev; odstopitev Gibraltarja, Fran-coskega Maroka, dela Alžirja, kjer živijo preležno Španci, Oran, razšir-jenje Rio de Ora in kolonij v Gvinejskem zalivu. Španiji naj se dajo na razpolago vojaška in druga sred-stva za vojskovanje.«

V pismu, ki ga je Franco poslal Mussoliniju meseca avgusta 1940., pravi, da Španija dela »ogromne na-pore« v pripravah za vstop v vojno na strani osnih držav, takoj ko bo za to nastopil »ugoden trenutek«. V pismu nadalje hvali nemške zma-gne v Franciji in piše, da se osno obzorje »blesči zmag«. V svojem od-govoru je Mussolini dejal, da je od samega začetka vedel, da bo Španija pomagala ustvarjati »zgodovino bo-dčnosti« s tem, da se bo pridružila zmagovitim osnim državam. Na nekem sestanku španskega ministra za zunanje zadeve Sunerja s Hitlerjem v Berlinu meseca septembra 1940. so bili proučeni načrti za zavzetje Gibraltarja. Suner je predložil Hi-

lterju poslanico, v kateri izraža Franco »svobo zahvalo, simpatijo in najgloblje spoštovanje« ter poudarja svojo vdanost Hitlerju, »vdanost, ki je trajala včeraj, ki traja danes in bo trajala vedno«. V brzojavki, ki jo je poslal nemški veleposlanik Storer decembra 1940. iz Madrida v Berlin, je zapisano: »Španska vlada je pri-stala, da bo sprejemala nemške ladje-citerne v svoje dobro zaščitene za-live za oskrbovanje nemških rušilcev s petrolejem. V neki prejšnji spome-niki nemškega ministrstva za zu-nannje zadeve je rečeno, da je »špan-ska vlada že izkazala podobno lju-beznost, ko je oskrbela nemške podmornice z gorivom.«

Neki dokument, tajni protokol med Nemčijo in Španijo, datiran 10. januarja 1943. se glasi: »V trenutku, ko namerava nemška vlada poslati španski vojski čim prej orožje, vo-jaske opremo in vojaški material moderne kakovosti in v zadostnih količinah, izjavlja španska vlada na zahtevo nemške vlade, da je odlo-čena nasprotovati vsakemu napredo-vanju angloameriških sil na Iber-skem polotoku ali na španskem ozemlju izven polotoka. To pomeni na ozemlju in Sredozemskem morju, na Atlantiku in v Afriki kakor tudi v španskem protektoratu v Maroku, in da se bo z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago, uprla takšnim akcijam.«

riških odredov, ki se vendar zvede, da so taki odredi celo na področju Madrida.

Francova klička počkusa, da bi no-tranjo politično krizo rešila z nasi-ljem.

Francu pripravljajo obnovo monar-hije v upanju, da bo v okviru mo-narhije ohranil temelje fašističnega režima. Ta manever se pripravlja pod krinko brbljanja o »demokrati-čnih reformah«, vendar pa je to bi-klanje v popolnem nasprotju z resni-ko in zdravim razumom. Stari Fran-covi pristaši bodo ostali na oblasti.

Med najpomembnejšimi monarhi-sti so: vojvoda Alba, plemič, ki ima 34.000 ha zemljišča in je do pred kratkim zastopal Francovo vladu v Londonu, bivši barcelonski župan Miguel Maten, ki je bil pred krat-kim imenovan za francoskega velepo-slanika v Franciji, ter Maria Oriol, članica falange, milijonarka in pre-sednica trusta »Cunea«, ki nadzoruje 85% proizvodnje električne energije v Španiji. Ta oseba služi kot pose-dnica med Francom in Don Juanom.

Vendar so kljub temu v nekaterih državah krogi, ki so pripravljene pod-preti načrte o sporazumu med Fran-com in monarhiji. Med temi se pred-vedem prizadevajo pobotniki načrta o tako imenovanem zapadno-evropskem bloku.

Vsa podpora tem manevrom je iz-zvajanje španskega naroda, ki je po-kazal svojo zvestobo stvari Zdrže-nih narodov. Cilj take podpore — bodisi odprite ali prikrite — bi bil, da se v Španiji ohrani stanje državljanske vojne in fašistično gnezdo v Evropi. Kljub temu so monarhistični manev-ri v Španiji obsojeni na smaten neuspeh.

»Franca je treba vreči«

London, 4. marca. »Manchester Guardian« je priobčil uvodnik z naslovom: »Franca je treba vreči, ker je njegov režim nevarnost za mir«. List piše: »Franca je treba vreči, ker je njegov režim ponižanje špan-skega ljudstva, zadnji ostanek odk-rnatega fašizma in na ta način ne-varnost za mir v Evropi in po sve-tu. Ze po sami naravi ta režim la-hko samo še bolj poveča svoje za-tiranje. Čim dalj bo Franco ostal na oblasti, tem težji postajajo gre-hi sistema z vso njegovo korupcijo in nesposobnostjo in z vsem, kar je že dolgo izpodkopavalo moralni in fizični odpor Španije. To je razlog, ki bi zaradi njega podpiranje Fran-ca na oblasti v interesu trgovinskih zvez s Španijo pomenilo zelo ozko-srčno stališče.«

Sofulis vztraja na izvedbi volitev v Grčiji dne 31. marca

Atene 5. marca. (Tass) Minis-trski predsednik Sofulis je v razgo-voru z novinarji izjavil, da bodo volitve brezpogojno določene dne, pa četudi levčarske stranke ne bi hotela sodelovati. Odločitev volitve, bi po njegovem mnenju pomagala samo kraljevemu povratku, ker bi na volitvah brez njihovega sodelo-vanja monarhisti dobili večino. Po njegovem mnenju bi sodelovanje le-vicearjev pri volitvah privedlo do zmanjšanja monarhističnega terorja.

Komentirajoč to izjavo, piše »Ma-hic«, da je ministrski predsednik de-jansko priznal, da bodo volitve la-žne. S tem, da vztraja na njihovi iz-vedbi, pa on sam in nihče drugi po-maga monarhistični vojski zvezi in »ksitosom«, da uzakonijo svojo vla-davino.

»Rizospastis« poudarja: Ministrski predsednik Sofulis priznava, da sa-mo udeležba levčarskih strank na volitvah lahko reši položaj, vendar pa istočasno ne izpolni nobenega pogoja, ki so jih te stranke posta-

V Rimu je središče Andersove propagande

Varšava, 6. marca. Poljski velepo-slanik v Italiji profesor Stanislav Kot, ki je že nekaj dni v Poljski, je imel z zastopnikom PAP-a razgovor o tako imenovanem drugem poljskem korpusu generala Andersa. Velepo-slanik je opisal zgodovino tega kor-pusa. Ker se je za povratek v domo-vino pripravilo 13.000 vojakov, znaša številčno stanje korpusa okrog 109 tisoč, ne vseh različnih »satelitov«. Sedaj je ta korpus razmešen od ju-žnih do severnih mestih Italije so edi-nice ali poveljstva korpusa.

Govorec o odnosih Italijanskega poveljstva do Andersove vojske, je veleposlanik Kot dejal: »V začetku je Italija toplo sprejela poljske vo-jake, vendar pa so se odnosi spre-menili in postajajo vedno slabši. Ita-lijski tisk prinaša vsak dan vesti o incidentih med člani »drugače kor-pusa« in krajevnim prebivalstvom. Posebno v manjših mestih pogosto-krat napadejo prostore Komunisti-čne partije Italije in socialistične stranke, a liberalci se pritožujejo nad slabim vedenjem pripadnikov korpu-sa. V Rimu je glavno središče propa-gande »drugače korpusa«, ki je ne-verjetno razvito in šteje več sto funk-cionarjev. Med njimi igrajo glavno vlogo politiki iz dobe tako imenova-ne sanacije ter iz skupine narodnih radikalov.

Propaganda »drugače korpusa« ne obsega samo Italije, Egipta, Palesti-ne in Libanona, kamor se je v zad-njih mesecih preselilo okrog 6000 poljskih emigrantov iz Irana. Propa-ganda zajema tudi Francijo in Nemč-jo in vpliva na vsa poljska središča, s katerimi vzdržuje zveze po druž-nih vojakov. Propaganda sega celo do poljske emigracije v Afriki, kjer živi v Keniji in Tanganjiki okrog 18 tisoč Poljakov. Agenti obveščevalne službe Andersa poljujejo celo v Novo Zelandijo in Južno Afriko. Propaga-rijo ustanovitev »Male Poljske« v emigraciji, v kateri bi vladal Anders. »Drugi korpus« dolguje svojo samo-stojnost in materialno sredstva zave-zniškemu poveljstvu v Sredozemlju, ki se ne meni za to, da je politična de-lavnost Andersove vojske v nasprotju z interesi Poljske.

Na vprašanje, kako reagira poljski

vojak na uradno propagando koman-de, je veleposlanik Kot odgovoril, da povprečni vojak, podoficer in oficir »drugače korpusa« niso nobeni politi-ki. To so vojaki, ki so usposobljeni v raznih strokah — šoferji, tehni-ki, radiotehniki, itd. Komanda se trudi, da ne bi prišlo do njihovih ušes vesti iz domovine. Vojakom je prepovedano pisati pisma v Poljsko z izgovorom, da je družina, ki dobi pismo iz inozemstva, izpostavljena nevarnosti, da jo zapro in internirajo. So posebni uradi, ki cenzurirajo vesti iz Poljske in dajejo navodila ljudem, ki prihajajo iz Poljske, kako morajo obveščevati. Pripadniki AK (Armia Krajowa), med katerimi je tudi mno-go udeležencev varšavske vstaje in tistih, ki so zadnje mesece zapustili deželo, delajo propagando za povra-tek v domovino, ker se niso vželeli z »drugim korpusom« in se ne strin-jejo z njegovo ideologijo. Med ko-mandami »drugače korpusa« čin AK ni moglo priti do medsebojnega sporazuma. V Italijo prihajajo celo NSZ, toda ta organizacija ni tam priznana kot vojska. NSZ je poslala v Italijo delegacijo tako imenovane »brigade sv. Križaka«, katere središče je na ameriškem zasebnem področju v Nemčiji. Pripadniki NSZ, ki vzdrže-jejo zveze z ilegalnimi skupinami v državi so ustanovili urad, ki preme-šča oficirske družine iz Poljske v Ita-lijo. Honorar za to se izplačuje v do-larjih.

Zastopnik PAP-a je v zvezi z An-dersovo izjavo, ki jo je podal dopis-niku časopisa »Daily Mail«, da ne jamči za varnost in življenje dr. Kota vprašal: »Kakšen je sedaj odnos An-dersovega korpusa do poljskega ve-leposlanika v Rimu?« Profesor Kot je odgovoril, da je komanda »drugače korpusa« ukazala bojkot veleposlani-stvu. Bilo je mnogo napadov, kot na primer na atašeja veleposlanstva Marezinoviča, nato so razbili šipe na poljskih razstavah, ki jih je prire-dilo poljsko veleposlanstvo, itd. To da vkljub vsemu temu — je končal svojo izjavo profesor Kot, poljski vo-jaki v Italiji vroče želijo, da bi se vrnili v domovino, in zato računamo, da se bo spomlad začela množična repatriacija. Vrnili se bodo naši vo-jaki in zaradi svojih sposobnosti po-stali dobri poljski državljani.

Gibanje proti fašistični dejavnosti v Veliki Britaniji

London, 6. marca (Tass) Nacional-ni svet za zaščito državljanjskih prav-ic je pričel akcijo proti fašistični dejavnosti v Veliki Britaniji, kakor tudi kampanjo za uvedbo zakona, ki bi tej dejavnosti končno napravil konec.

Svet je 2. marca priredil v London-u zborovanje, Lord Faringdon, ki je predsedoval zborovanju je izjavil, da ni nič čudnega, če je Svet pričel akcijo proti fašizmu, saj se za to fašistično dejavnostjo skrivajo ne-varne posledice. Faringdon je nato prebral pismo predsednika Narodne zveze rudarjev, znanega »Cummings-a«.

Cummings pravi v svojem pismu, da dejavnost fašistov v Veliki Brita-niji na ooben način ni stvar, ki bi jo lahko omalovaževali. Vse itali fa-šizma, ne glede na to, kje so, morajo biti brezpogojno uničene.

Na zborovanju so nadalje govori-li tudi član parlamenta Prit, podpe-dnik Nacionalnega sveta za zaščito državljanjske svobode White, sekretar Zveze pisarniških in smeščenov v civilnih ustanovah in član parla-menta Plats — Mills, sekretar sindi-kata gasilcev John Honer in drugi. White je izjavil, da se mnogo fa-šističnih organizacij, ki so bile že pred vojno v Angliji, lahko še prosio giblje. Neumno bi bilo, če bi še enkrat čakali, da te organizacije po-novno pridobijo na moči in postanejo nevarne za družbo. Možno je, da bi se fašisti zedinili in pričeli pripravljati tisto, kar sta svojočasno napra-vila Hitler in Mussolini. Iz ničesar ni razvideti, da bi angleški fašisti spre-menili svoje nazore. Najpogotno, so dokazi za njihovo antisemitsko in fašistično dejavnost. White je po-

zval vse navzoče, da podprejo akcijo, s katero je začel Narodni svet za zaščito državljanjskih pravice.

Prit se je dotaknil pravniške strani tega vprašanja in je v svojem govoru zahteval, naj se proti fašizmu uvede posebna zakonodaja.

Plats Mills je navzočim pripovedo-val, kako so se sovjetski državljani, s katerimi je govoril, ko je obiskal Sovjetsko zvezo, čudili dejstvu, da fašisti v Angliji še vedno uživajo svobodo. Plats Mills je na svojem po-tovanju obiskal tudi Jugoslavijo, kjer so nekateri reacionarji mislili, da bodo članom delegacije lahko navte-žili razne izmišljotine o jugoslovans-kega ljudstva. To je opazil po-vsed, pravi Plats Mills, ker so re-akcionarni elementi, ki jim je dana možnost, da pridejo v stik z Anglje-ji. To pa je zaradi tega, ker je Mosley v Veliki Britaniji na svobodi in re-akcionarji mislijo, da lahko raču-najo na angleško pomoč. Sploh pa, kadar pridejo v Evropo, lahko opa-zite, da vsak kvizlingovec in vsak odpadnik misli, da vam lahko pri-šepetava ostudne stvari o svojem lastnem narodu. Npravimo vse, in požamimo Evropejcem, da smo tudi mi na njihovi strani, na strani svo-bode.

Tudi drugi govorniki so v svojih govorih naglasili veliko nevarnost obnove fašizma. Opozorili so na dej-stvo, da je tako imenovana »britan-ska ljudska stranka« vojvode Bead-orda sodelovala pri volivni kampa-niji za grofiški svet v Londonu in da je hotela organizirati veliko zbo-rovanje v Albertu Hallu.

Na zborovanju so sklenili pozvati vlado, naj končno proglasi fašistično delovanje za nezakonito.

Gradnja ameriških oporišč na Tihem oceanu

Newyork, 4. marca (Tass) Washing-tonski dopisnik časopisa »New York Times« Lawrence piše:

Sedaj, ko ima vlada, (kakor izgle-da, namen vsaj za leto dni odločiti dokončno mednarodno ureditev poli-tičnih vprašanj, ki se tičejo usode ve-likih japonskih otokov in ozemelj pod japonskim mandatom na Tihem oceanu, gradnja vojska in vojna mor-narica s pospešeno naglico oporišča na raznih otokih Tihga oceana. »Voj-na mornarica gradi pomoška opri-šča na otokih Tinian, Sajpan in Gu-am v skupini Marijarikih otokov. Ad-miral Nimitz smatra, da lahko po-slanejo ta oporišča močnejša in važ-nejša, kot je bil Pearl Harbor. Naj-močnejše pomorsko oporišče bo zgra-jeno na otokih Riuti, ker bo imelo največji pomen za letalstvo ameriške vojske kot oporišče za bombardirve velikega premera, kot so to letala ti-pa »B-29« in bodoča letala tipa »B-36«. Otoka Sajpan in Tinian bosta tudi izpremenjena v važni letalski oporišči ameriške vojske. Druga

važna oporišča bodo zgrajena na oto-kih Kvadelin, Dinivetok in Meduro v skupini Maršalskih otokov in Ivo-džima ter Sicidima iz skupine otokov Volcano, Truk in Uluti v skupni Ka-rolinskih otokov ter na otokih Pelilu, Ančaur in Babeljar iz skupine oto-kov Palaj.

Češkoslovaška in Islandija skle-nili trgovinski sporazum. V Pa-gi je bil podpisan enoletni trgovinski sporazum med Islandijo in Češkoslo-vaško. Češkoslovaška bo dobivala iz Islandije slanine, ribje proizvode, volno in ovčje kože, v zameno pa bo izvažala v Islandijo sladkor in razne industrijske predmete, zlasti stakle-ne predmete in kemikalije.

Beneško sodišče pomilostilo kolabo-racioniste. Visoko sodišče v Benet-kah je izpremenilo 5 smrtnih obsodb nad kolaboracionisti, ki so ubijali italijanske partizane, v dosmrtno ro-bijo. V veljavni je ostala samo ena smrtna obsodba.

Na Siciliji še trajajo nemiri. V me-secu februarju ni o prenehali nemiri na Siciliji. Na področju Montelepre so bile borbe med italijanskimi divi-zijami »Folgore« »Nembo«, »Gari-baldi« in »Ariet« ter med obo-že-nimi separatisti in italpami.

Zločince nezaknovane in žali Partijo, ki je dala na tisoče borcev za osvo-boditev. Casopis zahteva takojšnji odstrani-tve Evarta g tega položaja.

Naše gospodarstvo

Obnova naše trgovinske mornarice in naših ladjedelnic

V vrsti vprašanj, ki stopajo v ospredje v zvezi z načrtno obnovo našega gospodarstva, spada tudi vprašanje obnove naše trgovinske mornarice in ladjedelništva. Zlasti važna je v tem pogledu obnova naših ladjedelniških industrij, saj bo treba ne samo nadomestiti v vojni izgubljene ladje, temveč tudi obnoviti preostale ladje, ki so po večini že razmeroma stare. Ustvariti si moramo tako mornarico, ki bo ustrezala novim nalogam in še posebej pomenu naše države kot pomorske države.

Na prvem mestu je seveda vprašanje tonáže za ureditev notranjega prometa, ker je ureditev obalne plošbe v sedanjem trenutku najbolj važna in neodložljiva. Pred vojno smo imeli v obalni plošbi 92 parnikov s skupno tonážo 24.000 ton. Od tega je po vojni ostala le ena šestina. Malo boljši je položaj glede jedrnic. Glede na dolžino naše obale in na potrebo oskrbe številnih otokov je vprašanje obnove male in velike obalne plošbe v resnici nujno.

Vprašanje obnove prekomorske plošbe pa je tesno povezano z bodočim razvojem naše zunanje trgovine in s položajem na svetovnem trgu. Pri tem moramo upoštevati nove možnosti blagovne izmenjave s posebnimi ozirom na velike proizvodilne sile Sovjetske zveze, ki nastopajo kot nov važen činitelj v svetovnem gospodarstvu. Napredek tehnike in povpraševanje po novih surovinah ne bo ostalo brez vpliva na našo zunanjo trgovino. Upoštevati bomo morali tudi potrebo tehnične izpopolnitve ladij in potrebo sodobnih luških naprav, ki omogočajo mnogo hitrejšo izkrcavanje in ukrcavanje blaga in s tem boljše izkoriščanje samih ladij.

Svetovna tonáža, ki je bila pred vojno na razpolago, je bila skoraj prevelika v primeri s količino blaga, ki ga je bilo treba prevažati. Med vojno je bilo sicer uničenih mnogo ladij, zgrajenih pa je bilo tudi mnogo novih ladij. Seveda bi prišlo do pogrbenih zaključkov, če bi hoteli določiti tonážo ladij, ki jih je treba zgraditi, na podlagi razmer, ki so vladale pred vojno. V Zdrženih državah so med vojno zgradili številne ladjedelnice, na katerih je bilo zgrajenih na tisoče novih ladij. Nove ladjedelnice so bile urejene tudi v drugih ameriških državah, povečane pa so bile ladjedelnice v Veliki Britaniji, ki je pred vojno gradila največ ladij. Danes je težko presoditi, kakšen vpliv bo vse to imelo na mednarodni ladijski trg. Trenotno je na svetovnem trgu še vedno veliko povpraševanje za napuljske ladij. Vse te okoliščine bomo morali upoštevati pri obnovi naše mornarice in ladjedelniške industrije.

Vprašanje proizvodnih stroškov v ladjedelniški industriji je bila že pred vojno bolna točka v mnogih evropskih državah. Delo v naših ladjedelnicah je bilo drago v primerjavi z inozemskimi ladjedelnicami. Stroški naših ladjedelnic bi bili lahko manjši, če bi paroplovne ladje pred vojno oddajale popravilo ladij domačim ladjedelnicam, ki bi pri povečanem obratovanju lahko izvedle racionalizacijo obratov. Povprečno so bili pred vojno stroški v jugoslovanskem ladjedelništvu za 30% višji kakor v inozemstvu, deloma zaradi previsokih cen surovinam in prevoznih težav, deloma pa zaradi neracionalne organizacije proizvodne pomanjkanje načrtnega dela in nerazvite pomožne industrije. Predvsem bo treba tudi temu vprašanju posvetiti vso pozornost. Tudi v predvojni Italiji stanje ladjedelniške industrije ni bilo mnogo boljše, vsaj kar se tiče stroškov.

Načrt za izgraditev naše ladjedelniške industrije mora torej upoštevati potrebo zmanjšanja proizvodnih stroškov. Pred vojno je bilo v naših ladjedelnicah zaposlenih približno 1500 delavcev in nameščencev. V bodoče bomo morali računati z mnogo večjim številom. Treba bo poskrbeti za strokovno usposobljenost delavcev ter pritegniti in izveščati nove mlade moči. Važno je vprašanje denarnih sredstev za izgraditev ladjedelniške industrije. Poleg tega bodo potrebna velika denarna sredstva za gradnjo novih ladij, saj so znašali že pred vojno povprečni stroški za gradnjo novih ladij 18.000 din za bruto registrsko tona.

Razvoj naše ladjedelniške industrije je seveda mogoč samo v skladu z razvojem pomožne industrije, zlasti pa s proizvodnjo surovin in polizdelkov. Predvsem moramo usposobiti naše jeklarne in železarne, da bodo lahko izdelale potrebne velike količine železa in jekla za potrebe ladjedelstva, razviti bomo morali strojno in drugo pomožno industrijo za oskrbo ladjedelnic z najrazličnejšimi gradivom. Vse to nam dovolj zgovorno dokazuje, da je

vprašanje obnove naše ladjedelniške industrije mogoče rešiti samo v okviru splošnega državnega načrta. Ko bodo ti pogoji izpolnjeni, bodo naše ladjedelnice lahko v veliki meri prispevale k obnovi in izgraditvi naše trgovinske mornarice.

V Milju je bila splovljena nova ladja naše trgovinske mornarice

V Milju pri Trstu je bila te dni splovljena prva tovorna motorna ladja, ki jo gradi za našo trgovinsko mornarico tržaška ladjedelnica. Ta motorna ladja ima 160 ton nosilnosti in bo vozila z brzino 9 milj na uro. Ob svečanem splovljenju je bila ladja okrašena z jugoslovanskimi zastavami, na kljuno pa je bila nameščena slika maršala Tita. Delavci ladjedelnice v Milju so se zelo zavzeli, da pospešijo gradnjo te ladje, s čimer so izpričali svojo ljubezen do Federativne ljudske republike Jugoslavije. Ladjo so pričeli graditi pred tremi meseci. Delavci so ponosni, da jim je uspelo dograditi trup ladje v tem kratkem času. Ladja se gradi po naročilu zagrebškega podjetja »Glavoproduct«, zato je tudi dobila ime »Glavoproduct«. Služila bo vzdrževanju tovornega prometa med Splitom in Hrvatskim Primorjem.

Ajdova kaša — prekmurski riž

Ko se poletje neopazno nagiba k jeseni, ko postane ozračje manj soparno, tedaj se njive v obmurski ravnini odenejo v nežen bel plašč, ki ga le tu pa tam prekinjajo rumeni madeži zoreče koruze ali krompirja. Začela je cvesti ajda in zrak se počasi polni s tistim sladkim vonjem, ki je tako značilen za te kraje. V poznem avgustu in v pričetku septembra. Pokrajina to, in onstran Mure se izpremeni v nepregledne bele ploskve in nad njimi se od jutra do noči oglašajo brečanje čebelar. Nikjer v Sloveniji in v Jugoslaviji ni toliko ajde kakor v teh obmurskih krajih, kjer ima zemlja tak kemični sestav, ki zlasti ustreza potrebam te rastline. Ajdovi žganci, zaliti z mlekom ali zabeljeni z dobro smetano, so tu priljubljen zajtrk. Ajdova kaša, skuhaná na mleku, je ena najbolj pogostih jedi za večerjo. Pogosta je ajdove moke je posebna nedeljska poslastica na miži obmurskega kmetá.

V zimskih popoldnevih za skednji v obmurskih vaseh pojejo stope. Te stope so stare po več desetletij in njihov rod v njih še zmeraj »pše« kašo, kakor so jo pred desetletji »pše« kašo prejšnji rodovi. To je kaša, ki so jo skuhalo ženske v velikih loncih in jo dolgo sušile na podstrešjih s slamo kritih hiš — to je naš obmurski riž, ki po hranivosti deluje prekaša italijanskega ali kitajskega.

Pred štirimi stoletji so ajdo prvič sejali tudi v naših krajih. Šele takrat je prišla do naših krajev na svoji dolgi poti iz južne Rusije, kjer se je udomaćila že po letu 1200. Danes jo v Rusiji pridelujejo na površini, ki obsega več kot dva milijona hektarjev. Rusija sama daje 66% svetovne proizvodnje ajde. Njena kultura je znana mnogim narodom kot izborna zakuha, njeno moko uporabljajo pri izdelovanju čokolade. Negledna polja dišeče ajde se razprostirajo v Ukrajini, v Karpatih, v Bretanji, Francozi, Rusi in Kitajci cenijo ajdovo kašo prav tako kakor naše prekmurske gospodinjice, ki ne vedo ničesar o velikih modernih kuhinjah in luščinicah v Rusiji in po ostali Evropi.

Po okusu in po hranivosti stoji ajda na prvem mestu med vsemi vrstami žitaric. Zrna ajde vsebuje velik odstotek beljakovin in škroba, več maščobe kakor pšenica ali žito, je bogato železa, fosforja in kalcija. Zaradi železa, ki ga vsebuje, ter jabolčne in limonove kislino so jo v zadnjem času začeli ceniti tudi pri pripravljanju dietetične hrane. Živali pa dobivajo od ajde belo in mastno meso. Ajdova beljakovina je več vredna kakor beljakovina ostalih vrst žita.

Vse to so razlogi, ki nam pri sestavljanju našega načrtnega gospodarstva narekujejo, da v bodoče tudi ajdi posvetimo potrebno pažnjo. Po načrtih, ki so jih sestavili strokovnjaki v Beogradu, je določena gojitve ajde predvsem za Slovenijo in bomo v doglednem času pričeli tudi s selekcijo semena. Krajevni odbor v Ljutomeru pa že zdaj, ko dela načrte za prepotrebno sušilnico za sadje, misli na to, da naj bi ta sušilnica služila tudi bodoči povečani proizvodnji ajde v obmurskih vaseh.

Poznamo dve vrsti ajde, sivo in črno. Črna je zgodnejša in ji slane manj škodujejo, zato je prikladna za bolj mrzle kraje. Po nižinah pa bolje uspeva sivka, ki je nekoliko debelejša in tudi več rodi kakor črna ajda. Važno je, da je zemlja ob času setve ajde vlažna, ker v suhi zemlji zrno ne skali. Da napravi ajda eno tona zrnja in slame, za to potrebuje 422 ton vode, medtem ko potrebuje 12 za enako količino zrnja in slame le 283 ton vode. Na donos ajde močno vpliva tudi predhodna setev. Poizkusi so pokazali, da ajda uspeva najbolje, ako jo sejajo po grahorici, po rdeči detelji, rži in krompirju. Ajda pa je dober predhodnik za ostale žitarice. Zemlja, kjer smo sejali ajdo, zahteva pravilno gnojenje, zlasti s fosfornimi gnojili. Najboljša zemlja za ajdo je lahka ilovnata in peščena črnica. Na donosnost vpliva tudi jesenska obdelava zemlje, da izbiramo za sejanje debela in težka zrna, da jo sejemo s sejalnim strojem v široke vrste, v razdalji 30 do 40 cm, in skrbimo, da se ne razrase plevel. V sušnih letih setev valjamo, in sicer vzdolž in počez.

Pri selekciji ajde, ki je že v načrtu, bomo morali paziti na dve stvari: prvič na odpornost ajde proti mrazu in pa da ajda čim prej dozori; kratkodobne, zgodnje ajde bodo za naše kraje najbolj primerne. Ajde s se ne moremo zamisliti brez čebel, čebelarja pa dobro vedo, kaj pomeni čebelar ajda. V vseh krajih, kjer gojijo mnogo ajde, je tudi razvito čebelarstvo. Čebele namreč skrbijo za oplojevanje ajde. Poizkusi si so dokazali, da je donos ajde občutno večji, čim bliže je ajdovi njiži čebelnjak.

S pravilnim, našim krajem in našemu podnebju ustrežajočim semenom lahko dosežemo dvakratno večje ajde v letu. Kaša, ki bi jo kuhali na veliko in sušili v pripravni sušilnici ter luščili s stroji, lahko postane dragocena zakuha ne samo v Prekmurju ali Sloveniji, z njo lahko tudi več kot polnovredno nadomestimo drag, uvožen riž.

Vafelnica v št. Vidu bo pričela obratovati v ponedeljek

Za ljubljensko perutninarje bo začela centrala za umetno valjenje v št. Vidu pri Ljubljani vlagati prinesena kokošja valilna jaja v ponedeljek 11. t. m. Perutninarji in drugi zanimanci, ki žele dati valilna jaja v valjenje, jih morajo prinesiti v ponedeljek 11. t. m. v valilnico v št. Vid (salon Kraitky — predzadnja tramvajska postaja), ki sprejema jaja od 14. o 17. ure. Ker je za združnike Zadruga malih gospodarjev Žegose določena nižja pristojbina, naj se vsak član te zadruga izkaže z letošnjo nabavno knjižnico.

Rejci, ki nimajo valilnih jajc, lahko dobe jaja pri perutninarjih, ki so napisani v izlozbi Žegose na Gallusovem nabrežju št. 33. Perutninarji, ki žele dobavljati jaja posameznim strankam v Ljubljani za plačilo ali zamenjo valilnih jajc za potrošna jaja, naj se javijo v pisarni zadruga prav tam. Perutninarji, ki bodo oddajali drugim interesentom valilna jaja pasemskih kokoši, bodo morali dokazati, da goje take kokoši, odnosno bo zadruga reje pregledala. Svetujemo, da se dajejo v valjenje prvenstveno valilna jaja pasemskih kokoši. Primerne pa so tudi jaja, ki jih dobimo z gospodarskim križanjem (n. pr. leghorn z rojalemdko za dosego boljše nesnosti in večje teže piščancev). Prednost pa gre čistim pasmam, ker kokoši, ki jih dobimo s križanjem, niso primerne za plemensko živali.

Ker se bo takoj nato začelo vlaganje jajc za zbiratelje oziroma dobavitelje iz ostalih krajev v Sloveniji, se morajo vsi perutninarji in zbiralci ter dobavitelji valilnih jajc nemudoma javiti na naslov Zadruga malih gospodarjev Žegose v Ljubljani (Gallusovo nabrežje št. 33), in sicer najkasneje do ponedeljka 11. t. m.

pismen), da jim zadruga pošlje vse podatke in podrobna navodila. Zbirateljem bo zadruga poslala tudi zaboje in šatnje ter numerirane in ostale pripomočke, ki so potrebni za zbiranje. Istočasno bodo zbiratelji obveščeni o cenah valilnih jajc in o zaračunavanju stroškov in ostalega. Vsak zbiratelj ali dobavitelj naj javi obremen približno število jajc, ki jih bo dobavljal na teden. Do navedenega datuma naj se javijo tudi vse šole, ki bodo zbirale valilna jaja in jih tedensko odpošljala, da dobe podrobna navodila.

Navodila za prevzemanje piščancev bodo objavljena pravočasno.

Obilica jajc na zagrebškem trgu

Zagrebski listi poročajo, da je bil preteklo soboto dovoz jajc na zagrebški trg večji kakor kdaj koli v zadnjih letih. Na trg je bilo pripeljanih 40.000 jajc. Pretežni del teh jajc je postavilo na trg mestno nabavno podjetje, ki je preko nakupovalcev nabavljala jaja v raznih krajih, predvsem pa v Medimurju. Mestno nabavno podjetje je s svojimi dobavnimi jaji bistveno vplivalo na pomenitev jajc. Pred tedni so jaja na črni borzi dosegla ceno 20 in celo 30 din za komad. Mestno nabavno podjetje je nedavno pričelo dobavljati jaja na trg po 6 din, pozneje po 5 din in preteklo soboto po 4,75 din. V prihodnjih dneh bo cena nadalje znižala. Tudi kmetje, ki prinašajo na trg jaja, prodajo svoje blago po isti ceni. Mestno nabavno podjetje je zato opozorilo prebivalstvo, naj se z jajci ne zala, ker bodo za velikončne praznike na razpolago zadostne količine jajc.

drugo so si ustanovili na Lokvah pri Grgarju. To vas so Nemci ob svojem odhodu popolnoma požgali, tako da je v vasi ostala ena sama hiša. S pomočjo svoje ljudske oblasti so si vaščani postavili jesenih 41 barak, tako da so bili vsi prebivalci preko zime pod streho. Čeprav so življenjski pogoji v Lokvah zelo slabi, premagujejo ljudje vse težave. Da bodo lažje izvedli obnovitvena dela so se odločili ustanoviti obnovitveno zadrugo, v katero je že vpisana večina vaščanov. Še letos bodo pričeli z obnavljanjem požganih domačij.

Razvoj češkoslovaške zunanje trgovine

Navzlic težavam, s katerimi se morajo boriti industrijska podjetja, se industrijska proizvodnja Češkoslovaške stalno dviga, kar omogoča tudi obnovo trgovinskih odnošajev z inozemstvom. V prvih mesecih po osvojitvi je bil obseg zunanje trgovine malenkosten, bilanca pa je bila pasivna. Čim pa so se zboljšale prometne razmere in ko je Češkoslovaška dobila iz Sovjetske zveze velike količine surovin, je pričel narastati tudi češkoslovaški izvoz, ki pa seveda še hudo zaostaja v primeru s predvojnimi izvozi. V oktobru je znašal izvoz komaj 45 milijonov kron, v novembru se je dvignil na 151 milijonov, v decembru pa na 241 milijonov kron. Uvoz se je že v oktobru dvignil na 171 milijonov kron, v novembru je znašal 168 milijonov, v decembru pa se je povečal na 217 milijonov. Po izjavi industrijskega ministra Bohumila Lausmana pa je to šele začetek novega razvoja češkoslovaške zunanje trgovine.

Gospodarske vesti

Proizvajalci morajo prijaviti prodajne cene za blago, ki je izzeto od predpisov o normiranju. Na osnovi uredbe o določanju in kontroli cen in v soglasju s komisijo za politiko cen in mezd je zvezi urad za cene izdal odločbo, po kateri morajo vsa podjetja, kadar proizvajajo blago, ki je izzeto od predpisov o normiranju cen, ali blago, za katero velja kontrola zaslužka, prijaviti cene po katerih bodo blago prodajale, in sicer pred dajanjem blaga v promet. Poleg cen morajo taka podjetja predložiti skrajšano kalkulacijo, sestavljeno v smislu splošnih navodil za kalkulacijo v gospodarskih podjetjih. Prijave cen in kalkulacij je treba predložiti federalnemu uradu za cene. Takoj po izvršeni prijavi smejo podjetja tako blago dati v promet po prijavljenih cenah.

Obnova in industrijska podjetja v Ljubljani opozarjamo, da morajo, kolikor spadajo v področje obrtno-industrijskega oddelka, vlagati prošnje za nakazilo racioniranega materiala, ki ga potrebujejo za obratovanje podjetja, na obrtno-industrijski oddelk mestnega ljudskega odbora, oddelek za trgovino in prekrbo.

Nacionalizacija angleške banke. Po sprejetju zakona o nacionalizaciji Angleške banke so bile v tem zavodu izvršene majhne spremembe. Gospodarski urednik Reuterja piše v tej zvezi: Postavitev guvernerja, viceguvernerja in direktorjev Angleške banke potrjuje v znatni meri naziranje, da predstavlja nacionalizacija Angleške banke vsaj zaenkrat zgolj formalnost. No, v upravnih bankah se po svoji sestavi praktično ne razlikuje od uprave, kakršna bi bila pod konzervativno vladjo. Na svojih mestih so ostali guverner, viceguverner in 13 direktorjev (od skupnega števila 16). Upokojitve so bile izvršene zgolj glede na starost ali iz sluhnih razlogov. Novo so bili postavljeni trije direktorji, od katerih je eden lord, drugi brigadni general, tretji pa je sindikalist, ki se je medtem bolj specializiral za industrijska kakor za politična vprašanja. To je tudi eden predstavnik sindikatov med 18 člani uprave Angleške banke.

Z VESTNIM DELOM ZA OBNOVO DOMOVINE!

pomoči katerega se vlaki sam od sebe ustavi, če je signal zaprt.

Električno energijo dobavljajo podzemeljski železnici po celem nizu transformatorjev in pomožnih postaj, po stotini kilometrov kablanske mreže, tisočih električnih motorjih in desetih tisočih električnih svetilk. Električne instalacije zagotavljajo neprekinjeno delo te brezmenne tekoče mreže — vlakov, premikajočih se stopnice, električne razsvetljave, postajališča itd.

Na različnih postajah podzemeljske železnice je zdaj 61 pretnikajočih se stopnic, ki so bile zgrajene v domačih tovarnah. Če bi raztegnili platno teh pretnikajočih se stopnic, bi dobili 8000 metrov dolgo progo.

Moskovska podzemeljska železnica je v primeru z inozemskimi podzemeljskimi železnicami opremljena tudi z bogato higiensko tehniko. Vsa postajališča in predori so opremljeni s pripravami za zračenje, jo omogočajo, da je zrak stalno čist. Postajališča so razen tega opremljena z napeljavami za gretje, vodovodom in kanalizacijo.

Minila bodo leta, v Moskvi pa bodo zgradili še lepše dvorce — postajališča podzemeljske železnice. Toda v spominu sovjetskega ljudstva bodo za vedno ostale prve štirje proge moskovske podzemeljske železnice kot spomenik herojskega ustvarjalnega dela.

Življenje in delo v Sovjetski zvezi

Moskovska podzemeljska železnica je najlepša in najboljša na svetu

Po pravici imenujejo moskovski metro (podzemsko železnico) najboljšo na svetu, piše Aleksander Stroganov. Gradilo jo je vse ljudstvo. Izgradnja podzemeljske železnice je pod stalnim pazljivim in prijateljskim nadzorstvom sovjetske vlade, zanjo pa se zanimata tudi generalni Stalin, čeprav je obremenjen z množičnimi državnimi posli. Ko so bile postaje in čakalnice podzemeljske železnice prvič odprte za prebivalce Moskve, ni bilo človeka, ki se ne bi čudil prekrasnim podzemeljskim dvorcem.

Moskovska podzemeljska železnica je veličastna gradnja, namenjena potrebam milijonskih množic. Sovjetska vlada je potrošila ogromne vsote denarja, da je dobilo prebivalstvo prestopnice več udobnosti in da mu je olajšano življenje. In ta cilj je dosegla. Moskovčani se počutijo v svoji podzemeljski železnici kar najbolje.

Za boljše razumevanje razlike med moskovsko podzemeljsko železnico in podzemeljskimi železnicami v tujini, saj na kratko primerjamo z njo berlinski in pariški metro. Vhod v berlinsko podzemeljsko železnico so

in arhitekturi prestolnice. Bogatim okrasom na postajališčih se posebno čudijo tujci. Eden izmed njih, ki je obiskal moskovsko podzemeljsko železnico, je dejal: »Doma imam pisalni pribor iz oniksa, ki ga imamo za zelo redko tvorivo in katerega glojijo znanci vedno v vzhajenem gladijo. Toda pri vas je na postajališču »Kijevska« 46 stebrov pokritih z oniksom. To je v resnici nekaj, česar drugod ni mogoče videti.

Marmor je osnovni gradbeni material za postajališča moskovske podzemeljske železnice. Uporabili so okoli 30 vrst marmorja: uralskega, krimskega, kavkaškega in drugih. Samo za postajališča prve in druge proge podzemeljske železnice je bilo porabljenih 71.000 m² marmorja. To je en in polkrat več kakor je bilo porabljenega marmorja v carski Rusiji za vse njene palače v zadnjih petdesetih letih.

Vsa postajališča so razkošno razsvetljena. Vprašanje razsvetljave je rešeno na več načinov. Na postajališču »Majakovskega« so na primer za izvor svetlobe uporabljene kupole, ki so pokrite s 35 pisanimi podobami in mozajki po načrtih slikarja Dejnefa. Na postajališču »Dvorec Sovjetov« služijo strelbi v postajni dvorani istočasno kot svetilke in dajejo mirno enakomerno in direktno svetlobo. Na drugih postajališčih so za raz-

svetlavo uporabili krogle mlečne barve, svetleče se podboje pri vratih, strope in drugo.

Podzemeljska železnica je opremljena s popolno tehnično avtomatsko signalizacijo. Električna povezanost kretnic omogoča, da se smer tvačnic melja v dveh do dva in pol sekunde. Vsi signali imajo poseben aparat, s

svetlavo uporabili krogle mlečne barve, svetleče se podboje pri vratih, strope in drugo.

Moskovska podzemeljska železnica je opremljena z najnovjšo tehniko. Njene proge zagotavljajo neovirano in točno kretanje vlakov. Vozni park je projektiran in zgrajen v sovjetskih tovarnah. Vagoni so jekleni, konstrukcija je zvarjena, in opremljena z vsem komfortom. Na vsaki strani vagona je četrto dvojni vrat, ki se avtomatsko odpirajo in zapirajo iz strojevodjeve kabine. Vagoni imajo po 44 sedežev in 110 prostorov za stoječja. V potrebi pa lahko sprejmejo tudi več potnikov. Posebna pozornost je bila posvečena notranji ureditvi vagonov. Ob straneh nameščeni sedeži so prevlečeni z usnjem. Stene so obdane s posebno vrsto kartona, medtem ko so tla pokrita z ilinolejem. Vagon razsvetljuje 30 električnih žarnic. Okovje je iz nikelja. Vsak vagon ima zračno zavoro, ki deluje s pomočjo stisnjenega zraka. Vozni park moskovtke podzemeljske železnice je po svoji tehnici opremljen in brzini eden izmed prvih na svetu.

Podzemeljska železnica je opremljena s popolno tehnično avtomatsko signalizacijo. Električna povezanost kretnic omogoča, da se smer tvačnic melja v dveh do dva in pol sekunde. Vsi signali imajo poseben aparat, s

svetlavo uporabili krogle mlečne barve, svetleče se podboje pri vratih, strope in drugo.

KULTURNI PREGLED

Naše koncertno življenje

V poslednjih dneh sta poživila slovensko glasbeno življenje dva zanimiva koncerta. Prvi je bil simfonični koncert Tržaške filharmonije dne 1. marca, ki je tokrat obsegal prvi stavek Ipavčeve Serenade, Vivaldijevo Concerto grosso v d-molu, Corellijevo La folia ter Beethovno Eroico.

Ipavčeva Serenada s svojo lahno liriko in enostavno oblikovno ter vsebinsko zasnovano ni noben poseben problem. Vendar ima svojo vrednost in bi bilo prav, če bi ne bil izveden samo njen prvi stavek, ampak celotna skladba. Iz enega samega stavka, ki bi naj morda bil izraz pozornosti pretekli slovenski orkestralni tvornosti, si poslušalci ne morejo ustvariti dovoljnega vtisa. Zato se mi zdi potrebno opozoriti sestavljavce sporedov, da se v bodoče odločajo za izvedbo celotnih skladb in ne za odlomke. Da morajo vedno izbirati po kvalitativnih vidikih, je samo po sebi razumljivo. Prav vsled tega ne more biti utemeljevanja za izvajanje posameznih delov neke skladbe v tej seriji. Vivaldijeva in Corellijeva skladba sta jasni, pregledni deli, katerih največja vrednost je obsežna v formalno-estetski obdelavi in ki večjih izraznih posebnosti ne vsebuje. Corellijeva La folia je izvorno pisana za violino in ne za viole. Prenos v violinski part pa je isti problem kot vsi sični najrazličnejši bolj ali manj posrečeni prenos. Ti največkrat ne dosežejo tistega učinka in ne izpolnijo tistega smisla, ki ga je vodil osnovni namen, četudi bi bil izvajalec še tako odlični. Tak vtis sem imel tudi ob poslušanju navedene Corellijeve skladbe s transkripcijo violine v viole. Ipavčeva, Vivaldijeva in Corellijeva skladba so bile v izvedbi Tržaške filharmonije, ki ji je dirigiral njen stalni dirigent Jakov Cipci, formalno-tehnično in stilno prikazane odlično. Posebej velja za vzornost prikaza za deli Vivaldija in Corellija, ki ju je izvedla Tržaška filharmonija z vsemi njunimi stilnimi značilnostmi in z izrazitim smislom za te vrste glasbo. Solistični part je izvajal v Corellijevi La folia G. Cappone. Podal ga je tehnično izvrstno in je lepo oblikoval tudi potrebne stilne fine. Vrednost izvedbe pa so s svojimi prikazi dvignili tudi solisti v Vivaldijevem Concerto grosso: Rupel, Jankovič in Barzano.

Beethovnova Es-dur (III.) simfonija-Eroica pa je ustvaritev, iz katere diha velika osebna sila mojstra, ki se ni naslanjal na konvencionalni izraz, ampak je črpal iz sebe in je v njej oblikoval popolnoma individualno in samobitno vso veličino svojega svobodomiselnega, revolucionarnega duha. Izredni doživljajski vzponi prvega (Allegro con brio), globoka in junaška tragika drugega (Marcia funebre-Adagio assai), nezadržani poet tretjega (Scherzo-Allegro vivace) in dinamična širina četrtega stavka (Finale-Allegro molto) so polni tega, kar je vodilo mojstra v ustvarjanju Eroice: občudovanja vsega velikega in pozitivnega, občudovanja borbe za svobodo duha in človeštva. To je hotel Beethoven povedati v svoji Eroici. Zato jo je sprva posvetil konzulu Bonaparteju. Zato je to dedikacija strgal, ko se je dal Napoleon okronati za cesarja in se je iz navideznega borca za svobodo prelevil v nasilnega imperialista, ki v Beethovenovi umetnosti ni več mogel najti sence občudovanja. Zato je končno Beethoven posvetil Eroico spominu junaka — resničnega, iskrenega borca za svobodo. In to občudovanje velika izrazna sila, močan duh in široka poetičnost vejejo iz vseh stavkov Eroice, iz čudovitih in drznih melodij, ritmov in harmonij, iz plastične in mogočne polifonije. Po teh kvalitetah je Eroica za interpretacijo eno najobčutljivejših in najtežjih del svetovne simfonične literature, nič manj kočljiva kot Čajkovskega Patetična, delo, ob katerem se globoko zamislijo tudi veliki dirigenti in posebni poznavalci Beethovne glasbe. Izrazne globine in doživljajske moči, vsebinskih fines in popolne vzročne povezanosti, ki označuje Eroico, dirigent Cipci ni dovolj izluščil in izkristaliziral. Najbolj je je to čutilo v II. stavku, ki je bil slično ostalim stavkom preveč formalno naglašen in izrazno premalo enoten. Če izvzamem nekaj tehnično nob šibkejših mest, je bila v tehničnem in formalnem pogledu Eroica izvedena zelo dobro. Tako je kljub pomanjkljivosti, ki sem jih omenil, dosegla ugoden vnanji učinek, katerega bi izrazna poglabitev seveda povečala in bi poustvarjalno kvaliteto odločno stopnjevala.

Kakor vsi dosedanj je bil tudi ta koncert Tržaške filharmonije umetniški dostojno kvaliteten in vreden pojav slovenskega reproduktivnega glasbenega življenja. Poslušalci so ga sprejeli s priznanjem in s tisto iskreno pozornostjo, ki jo izkazujejo Tržaški filharmoniji ves čas njenega delovanja v naši sredi.

V okviru načrtnih izmenjalnih koncertov med slovensko Akademijo

za glasbo in hrvaškimi konservatorijem je bil 4. marca koncert violinista Stjepana Suleka in pianista Jevgenija Vaulina. S tem so nastali temeljni slovensko-hrvaškega kulturnega sodelovanja, ki ves čas predpripriske Jugoslavije ni moglo najti konkretnega izraza in je šele v novi državni obliki in v novo nastajajoči družbeni ureditvi v ta namen dobilo vse potrebne pogoje. Misli, ki so bile izmenjane ob priliki obiska obeh hrvaških umetnikov in prva stvarna oblika sodelovanja so dokaz, da je to sodelovanje na pravilni osnovi, da bo poglavitno in da se bo postopoma razširilo na vsa področja slovensko-hrvaškega kulturnega življenja. Tako se bomo končno vendarle spoznali in se poglavitno v značaje in vrednote obeh južnoslovenskih narodov. Jasno pa je, da je pričetek tega sodelovanja šele prva etapa na poti h kulturnemu spoznavanju, sodelovanju in popolni povezanosti vseh narodov naše ljudske države.

Spored omenjenega koncerta je v prvem delu obsegal slovito Beethovno Kreutzerjevo sonato op. 47 (A-dur), ki vsebuje v vseh stavih (Adagio sostenuto-Presto-Andante con variazioni-Finale) vse bistvene značilnosti umetništva tega velikega ustvarjalca, slično kot sem jih navedel na kratko za Eroico in kot bi jih smogel navesti za katero koli drugo veliko Beethovno umetnino. Tej je sledila znana in tehnično težka Bachova Chaconne, pisana za violino solo. Drugi del koncerta je obsegal oblikovno in vsebinsko izraziti ter barviti skladbi Saint-Saënsa (Havannaise) in Ravela (Tzigane) ter Škerjančev Nocturne. Bolj ko širino in

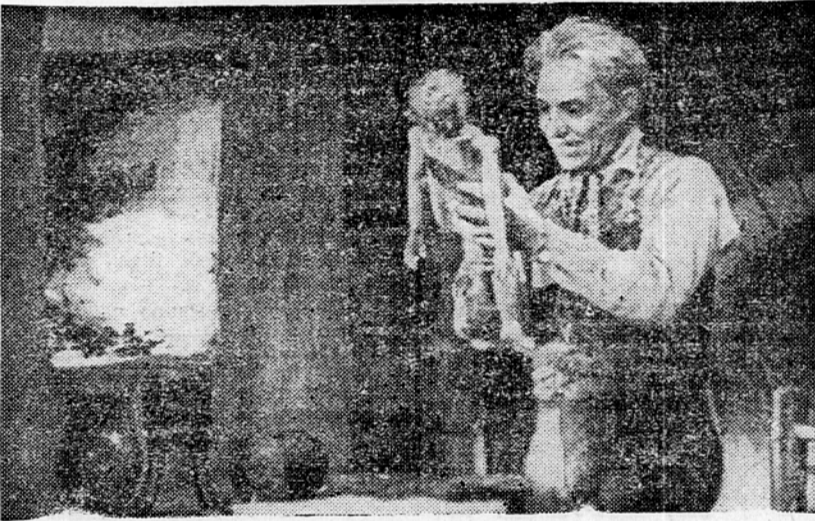
Dr. Dragotin Cvetko

globino razodeva izvedba violinista Suleka estetsko oblikovano igro, ki bi jo močnejša izrazna sila, večja razgibanost, ostrejša ritmičnost in tehnična popolnost vrednostno izpopolnili in stopnjevali. Violinist je po edine točke sporeda, v katerem sta izstopili Kreutzerjeva sonata in Chaconne, oblikoval tehnično ustrezajoče in oblikovno zanimivo v smislu navedene estetske usmerjenosti. Pianist Vaulin se je predstavljal kot tehnično odlični in zelo kultiviran izvajalec, ki se ni omejeval le na izredno diskretno in pravilno spremljavo, temveč je uveljavil tudi svoje poustvarjalne zmogljivosti. Njegov ton je lepo oblikovan, motivično grajenje je smiselno in izrazno poglavitno, celotna zgradba njegove klavirske reprodukcije pa kaže fino čutečega muzikanta, ki bi ga radi slišali na samostojnem klavirskem koncertu. Najlepše in najmočnejše so se izrazile tehnične in izrazne fine Vaulinove igre v Beethovni Kreutzerjevi sonati in v Ravelovem Tzigane, kolikor so mu namreč bile v ta namen na razpolago možnosti.

Koncert obeh hrvaških solistov je zapustil prav lep vtis in je bil zanimiv dogodek našega glasbenega življenja. Poslušalci so ga sprejeli s toplim priznanjem in z željo, da bi čede imeli priliko poslušati koncerte hrvaških umetnikov. V smislu tega želja in potreb bo potrebno urejevati naše koncertno življenje, izdelati smernice slovenske poustvarjalne delavnosti in razširiti ter poglobiti vidike za uspešno muzikalno izobraževanje širokih slovenskih množic.

Dr. Dragotin Cvetko

Film »Zlati ključek«

Prizor iz filma »Zlati ključek«

Sovjetski filmski umetniki so izdelali film »Zlati ključek« po znamenit motivu o lesenem storžku, ki oživi v človeških rokah. Prvi jo je napisal italijanski pisatelj za mladih Carlo Lorenzini I. 1883., ki je izdal svojje knjige pod psevdonimom C. Collodi. Izmed vseh njegovih pripovedi je ta ostala živa. Sovjetski film pa je izdelan po tekstu pisatelja A. Tolstojka, ki se tudi naslanja na prvotno Lorenzinijevo zamisel. Vendar pa je v sovjetski pravljici o zlatem ključku ali Buratinovih dogodivščinah že mnogo jasnejše nakazana sodbna poanta pravljice borbe med dobrim in zlim.

Film je izdelan z mnogimi lutkami, ki jih mojstrsko obvladujejo spretni prsti lutkovnih igralcev. Njeki film pa je izdelan po tekstu pisatelja A. Tolstojka, ki se tudi naslanja na prvotno Lorenzinijevo zamisel. Vendar pa je v sovjetski pravljici o zlatem ključku ali Buratinovih dogodivščinah že mnogo jasnejše nakazana sodbna poanta pravljice borbe med dobrim in zlim.

Film so izdelali v ateljejih Sojuzdetfilm. Režiral sta Sonnenberg in Vsiljeva. Film je lepše muzike. K. B.

Zapiski

Jugoslovska poezija v češki kulturni reviji

Zbornik za poezijo in znanost »Kvart« prikazuje češki javnosti vse ono, kar je v tujih književnostih najboljše. Zadnja številka literarne revije »Kvart« je posvečena Sovjetski zvezi, Jugoslaviji in Poljski. Od jugoslovskih pisateljev so zastopani Branko Čopić: »Balada o Zdravici proletarcu«, dalje Jovan Dučić: »Umor« in »Stari zapisi«, njima sledi Aleksa Šantić: »Dnevi minevajo«, potem Oton Zupanič: »Tja bomo našli pot« in končno Ivo Frol: »Večer«. Vse pesmi je prevedel znanj češki pesnik Vilém Závada, ki se je posvetil prevajanju pesmi in romanov iz jugoslovske književnosti. V uredniškem krogu revije »Kvart« so najpomembnejši češki pesniki František Halas, Vladimír Holan in František Hrubín. Prof. Vit Orbtel je glavni urednik revije. Casopis je zelo dobro urejevan in tako javnost kakor tudi kritika sta ga sprejela z navdušenjem.

V Pragi izhaja nov almanah

Velikemu številu novih literarnih in kulturnih revij, ki so pričele izhajati po osvoboditvi Češkoslovske republike, se je pridružil književni in umetniški almanah »Orloj«, katerega prva številka je izšla koncem februarja. Novi almanah vsebuje iz-

zveze je potoval pred leti tudi v Ameriko in prijel tam predstave, ki so žele velikansko priznanje in uspeh. Obrazec je talentiran glasbenik-komponist. Po osvoboditvi je gostoval s svojimi lutkami tudi v Beogradu.

Zgoda v zlatem ključku nam pripoveduje o očku Karlu, ki je iz jokajočega polena izrezal lesenjčka Buratina. Buratino oživi, se oddi, da bo hodil v šolo, spotoma pa zapravi abecednik in gre k predstavi v lutkovno gledališče Mojster lutk je Karabas Barabas, kruti nasilnik, ki z bičem gospodarji nad njimi. On je lastnik zlatega ključka. Po naključju izve, kje so tajna vrata, v deželo vedne sreče in veselja. Ključek in dobi ga želva Tortilja v tolmunu. Izroči ga Buratino. Karabas Barabas ga išče povsod: na dnu tolmuna plava, njegovo zvesti pomagalec lovilec pijavk Duremar pa z vedrom prazni tolmun. Toda vse prizadevanje je zastoni, Buratino reši lutke pred Karabasovim bičem in jih odpelje s čudežno ladjo v deželo sreče.

Film so izdelali v ateljejih Sojuzdetfilm. Režiral sta Sonnenberg in Vsiljeva. Film je lepše muzike. K. B.

Dnevnik lužičkih Srbov

Lužički Srbi so pričeli izdajati svoj dnevnik v lužičko-srbskem jeziku. Dnevnik tiskajo na severnem Češkem v mestu Varnsdorfu, kjer tiskajo tudi šolske knjige za lužičke šole.

Prva profesorja Karlove univerze v Pragi

Ph. dr. Milada Pauhová je bila imenovana — kot prva žena — za rednega profesorja zgodovine slovenskih narodov in bizantologije na filozofski fakulteti Karlove univerze v Pragi. Njeno habilitacijsko delo obravnava zgodovino emigracije in jugoslovskega ujediniteljstva v letih 1914. do 1918. To nje delo uvida evropski sloves in politični zgodovinarji priznavajo, da je njena knjiga najboljši spis o jugoslovskega odobru v prvi svetovni vojni. Iz njenih bizantoloških studij je treba na prvem mestu omeniti delo: »L'islam et la Civilization Méditerranéenne«. Urejuje tudi zgodovinski del revije »Bysantoslavica«, ki izhaja v Pragi. Prof. dr. Mi-

Po domovini

Mladina na delu

Naloge, ki jih je prevzela za predkongressno tekmovalje, mladina vneto izpolnjuje.

Mladina jeseniške železarne je v nedeljo 17. februarja s prostovoljnim delom pripravila 200 kvadratnih metrov zemlje za postavitev železniških tirov. Mladinke so nabrale v tovarni 14 ton rztresenega starega železa. Druga skupina mladincev in mladink je razkladala premog. Tu se je posebno izkazala skupina 4 tovarišev, ki so izpraznili 15 tonski železniški voz preмога v 1 uri. Skupno je mladina naredila 630 prostovoljnih delovnih ur. Na-

V Malenskem vrhu je mladina pri gradnji zasilnih stanovanj in obdelavi zemlje naredila 3.360 prostovoljnih delovnih ur. Na-

dalje dela z ostalimi vaščani 1 dan v tednu pri gradnji ceste, po kateri bodo v vas, ki je v hribih, dovažali gradivo za obnovo požganih in porušenih domov. V prvem dnevu prostovoljnega dela je mladina z ostalimi naredila 100 metrov ceste, zgradili pa je bodo še 2.400 metrov.

Mladina v Kotrežu je v nedeljo v 8 urah s sodelovanjem žena očistila 4 kilometre ceste, 1 kilometer pa je posula s peskom.

Metliška mladina je imela 17. februarja prvo delovno nedeljo. Z ostalimi Metličani je pospravljala ruševine vinske kleti. Uspeh dela je pokazal, da je 160 ljudi v 4 urah naredilo to, kar bi 40 težkih delavcev moralo delati ves dan.

Dom Petra Drapšina na Senjaku

Petinosedemdeset slabotnih otrok, ki bolehalo na razširjenju pljučnih žlez, so naše ljudske oblasti razmestile v veliki, svetli zgradbi na vrhu Senjaka. Ustanovi so dali ime Dom Petra Drapšina

Svečane otvoritve novega doma se je udeležila vrsta gostov, med njimi Ivan Ribar, predsednik Prezidija Ljudske skupščine FLRJ, vdova in hči Petra Drapšina, generalmajor Veljko Kovačević, Milica Dediđer in načelnica ministrstva Slavka Moričeva.

Generalmajor Branko Kovačević je spregovoril o otrokih ter o pokojnemu borcu Petru Drapšinu. Poudaril je veliko izgubo, ki je zadela s smrtjo Petra Drapšina našo narodno vojsko, izgubo moža, ki nam je osvobodil Mostar, Split, naše Primorje, Istru in Trst. Dejal je med drugim: »Peter Drapšin je eden najboljših borcev in voditeljev, kar

jih je imela naša vojska, zato je otroški dom lahko ponosen, da nosi po njem svoje ime.

S široko razprtimi očmi so otroci poslušali te besede in jih sprejemali kot dragoceno naročilo. Ves čas pa je pred njihovimi očmi lebel lik Petra Drapšina, katerega je prikazovala velika slika, okrašena s cvetjem in zelenjem.

Delegat državne tiskarne, ki je vzel v zaščito dom na Senjaku, je pozdravil otroke v imenu svojih tovarišev ter naglasil, da se bodo zaščitniki brigali za dom, ki nosi ime Petra Drapšina. Nato so bila prečitana imena udarnikov, najboljših dijakov v domu, katerim so bile izročene v nagrado beležnice. Tudi drugi otroci so bili obdarovani, in sicer z darovi, katere so zbrali zanje pionirji iz vprašarskega okraja. Kmetice iz Zarkova so otrokom darovale piščeta in kokoši, da bo življenje v domu še bolj pestro in živahno.

Ob obletnici smrti komandanta Tomšičeve brigade tov. Plešnika Antona — Murata

Tretjega marca smo se spominjali obletnice smrti komandanta Tomšičeve brigade Plešnika Antona — Murata, ki je junaško padel na Kolovratu pri Zagoju ob Savi. Z njim vred je padel tudi njegov brat, Anton Plešnik je bil doma iz Starega trga, sin male tesarske Kotnikove družine. Izredno nadarjen je streljal za tem, da se čim več koristnega nauči. Ker pa doma zaradi revščine ni mogel najti opote, je vstopil v Vojno akademijo, kjer je bil poznan zaradi svoje svobodoljubnosti, kar takrat ni bila posebna odlika v očeh njegovih učiteljev. Takoj po okupaciji je odšel delat v kamnolom blizu doma, kjer je med tovariši že v letu 1941. pripravil tla za oboženi upor proti okupatorju. Ker je postal »nezanesljiv« in »nevaren«, so ga naglo premestili v Nemčijo na delo, odkoder je rmal po nekaj dneh že v kazensko taborišče. Brez dvoma ga je tam čakala krogla, toda mladi Plešnik je še pravi čas pobežnil iz

kazenskega taborišča v Strmišču pri Ptuj. Sel je k partizanom in osnoval najprej svoj vod, ki je kmalu zaslovel daleč naokrog po svojih drznih podvigih in postal nemškim okupatorjem trn v peti. Zaradi vojaških sposobnosti in uspehov, zaradi osebnega poguma, nadarjenosti in predanosti osvobodilni stvari je Plešnik naglo napredoval. Postal je komandant Pohorskega odreda, ki je pod njegovim vodstvom izvršil celo vrsto uspešnih napadov in podvigov širom Stajerske in Koroske tja do Drave. Tov. Murat je kmalu nato postal komandant XIII. Udarne brigade in januarja 1945 komandant Tomšičeve, kar je bil do svoje junaške smrti. Vsa Stajerska od Save preko Pohorja, od Drave pa do Pece ne bo pozabila junaškega komandanta Murata, ki se je s svojo neizprosno bojo proti okupatorju priljubil tako med našo narodno osvobodilno vojsko kakor med našim ljudstvom kot eden njegovih hrabrih sinov. Fele Marija

Delitev zemlje na Viru pri Domžalah

Praznično obletnici so se 4. t. m. zbrali agrarni interesi k delitvi zemlje. Vedrega in vselega obraza so s pesmi in z zastavami proslavali svoj največji dan.

Najprej je bila razdeljena zemlja industrijalca Majdiča, ki je nikoli ni sam obdeloval. Zdjaj bodo na tej zemlji dosedanjji bajtarji in dninarji ter poljski delavci kot lastni gospodarji orali in sejali. Široko so jim v sreči žareli obrazi, ko so zatikali kolice. »Tu bo za pšenično, tamle za krompir, nekaj moram odmeriti za koruzo in fižol,« so delali načrte in pasli svoje oči po njivah in lehah. »Nekoč tlačani, zdaj gospodarji! Kako dolga je bila pot trpljenja od kmečkih puntov do današnjega dne. Toda zmagnali smo!« je navdušeno pripovedoval dosedanj dninar, ki poslej ne bo več služil tujemu gospodarju. Potlej je bila razdeljena zemlja ljubljanske trgovke Stupice, ki prav tako kot Majdič

ni nikoli sama obdelovala zemlje, ampak z najetimi delovnimi rokami. Razdeljena je bila tudi Podstundenska zemlja iz Podrečja.

Ves dan so hodili novi lastniki okoli svoje zemlje, jo objemali z očmi, se razgovarjali o oranju in setvi, se posvetovali zavoljo vržene živine, semenja in orodja. »Skoraj bo treba pričeti z oranjem in setvijo. Pohitite bo treba, da ne bomo ničesar zamudili. Obdelati moramo tako lepo in vestno vsako ped, da bodo videli oni, ki nam te zemlje niso privoščili, kaj zmoremo in kako radi jo imamo. Z delom bomo vsem dokazali, da smo vredni te zemlje,« so modrovali srečni bajtarji in dninarji. »Zdjaj šele prav razumem, kaj se skriva za besedo reakcija. Oplajšite in preslepiti so nas hoteli, da bi odstopili od svoje pravice. A so se zmotili in se izdali,« je krepko pripomnil bajtar in zamahnil z roko.

Tekmovanje za izboljšanje prehranjevalne službe

Sindikalistični mariborske podružnice »Navoda« so v namenu, da izboljšajo prehranjevalno službo, napovedali tekmovalje vsem »Navodovim« podružnicam na ozemlju Ljudske republike Slovenije. Glavni cilj tekmovalja je pravočasno izdajanje blaga maloprodajalcem odnošno potrošnikom.

Tekmovalna napoved, ki jo je poslala mariborska podružnica vsem podružnicam »Navoda«, poudarja v glavnem naslednje točke tekmovalnja:

Ob uvedbi splošnega varčevanja se morajo znižati režijski stroški. Stroške razdeljevanja blaga je treba znižati na najnižjo mero, preprečiti je treba vsakršno poškodbo blaga, embalaže, inventarja in prevoznih sredstev. Znižati se mora nakladalni in razkladalni čas. Ob normalnem dotoku vagonov ne sme biti železniške stojnice. Skrčiti se morajo prazne vožnje, varčevati goriva in mazila, možnost tovarnih avtomobilov mora biti izkoriščena v celoti, odpraviti je treba nekoriščno in nepotrebnost postajanje avtomobilov.

V vseh skladiščih in garažah mora biti red in snaga, prav tako v kladnicah in hladilnicah ter pisarniškimi in obratovalnih prostorih. Blago mora biti pravilno vskladiščeno, vsa skladišča pa morajo biti 100% izkoriščena. Embalaža mora biti točno razporejena in čimprej vrnjena dobavitelju blaga.

biti izkoriščena v celoti, odpraviti je treba nekoriščno in nepotrebnost postajanje avtomobilov.

V odsekih za meso je treba doseči najpopolnejšo izrabo kladnosti; pri topljenju slanine je treba ob najmanjšem katu doseči največji odstotek masti. Povečati se mora zmogljivost toplotnice. Pri odiranju živine se mora zmanjšati na najnižjo mero okvara kož. Popolnejše je treba zbirati in razporejati vse odpadke, ki lahko služijo naši industriji kot surovina.

Odpraviti je treba vsakršno birokracijo in zavlačevanje ter pospešiti korespondenčno pošiljanje.

V sindikatu in Osvobodilno fronto mora biti vključen najvišji odstotek članstva. V občevarjanju z ljudstvom mora biti uslužbenstvo vpludno in mu z navseti pomagati. S predanim delom je treba doseči najvišji odstotek prostovoljnih delovnih ur.

ZENE IZ BIZOVKA PRI LJUBLJANI

Naš kraj je radi bližine Sv. Urha užival med okupacijo žalosten sloves. — — —

Toda po osvoboditvi se je tudi pri nas že vse temeljito spremenilo. Večina izvrzkov je pobegnila, vsi, ki smo štiri leta trpeli, vsi, ki so zmrzali ostali zvesti svojemu narodu, smo ostali. Danes, ko nas povsod kliče delo, ne držimo križem rok. Zlasti me žene se zavedamo svojih dolžnosti. Mnoge smo organizirane v AFZ, 28 nas je naročilo »Naše žene«. Za postavitev spomenika pri Sv. Urhu smo prispevale znesek 3430 din, ki smo ga zbrale s prostovoljnimi prispevti. Toda to se nam še ni zdelo dovolj za one, ki so dali za našo svobodo vse. V počastitev teh žrti smo priredile tudi žalni miting, ki se ga je v velikem številu udeležilo naše ljudstvo. Za spomenik smo namenile tudi znesek 2500 din, ki ga je prinesla igra »Divji lovec«.

Spomnile smo se naših invalidov in jih razveselile z raznimi priložnostmi.

Naš pevski zbor je že večkrat želj pohvalo, saj se naš pevovodja Zrimšek zelo trudi, da bi zbor čim bolj izvežbal. Tudi naše odrske prireditve se izboljšujejo, naše žene sodelujejo tudi v kulturnem delu in počajo v napredki zaostajaj za drugimi organizacijami. B. M.

KULTURNO PROSVETNO DELO V ISTRI

Potem, ko je bil osvobodnik iz Istru pregnan, je Istru pričela naglo napredovati na potu k obnovi in izgradnji, kakor tudi na kulturno-prosvetno polju.

Delo za ljudsko prosveto v Istri se razvija v smeri demokratizacije šol, znanosti ter kulture. Na ozemlju ljudskega odbora za Istru je odprtih 248 hrvaških, hrvaško-italijanskih in 40 italijanskih osnovnih šol, vsega skupaj torej 324 osnovnih šol. K temu pa niso vštete šole, ki so na področju Pulja.

V Istri 13 hrvaških gimnazij, učiteljska šola v Opatiji in 16 italijanskih srednjih šol. Večina gimnazij ima dijaške internate.

Za ljudsko prosveto, za prosveto širokih ljudskih množic dela 72 prosvetnih aktivov, ki pridno delajo za organizacijo prosvetnega dela.

Ljudstvo se želj zanimati za tečajne književne hrvaščine, teh je 28 in jih obiskuje 656 tečajnikov. To število stalno raste.

V mestih in industrijskih središčih je organiziranih 80 strokovnih tečajev, katere obiskuje 1268 tečajnikov.

Do sedaj je bilo odprtih 109 kulturnih domov.

Pri vsakem okrajnem ljudskem odboru, kakor tudi v mestih Pulje, Reki in Rovinju so odprte okrajne osrednje knjižnice.

V Istri so pričeli tudi s tekmovalni na prosvetnem polju, ki imajo namen povečati kulturno-prosvetno delo.

OBISK RUDARJEV TEHNIČNE SREDNJE SOLE IN MONTANISTOV V RUDNIKU ZAGORJU

Rudarji tehnične srednje sole in montanisti so v prejšnjem tednu obiskali rudnik Zagorje. Namen obiska je bil, da se sedaj v času študija spoznavajo na terenu tehnične in gošpodsarske strani svojega bodočega poklica. Uprava in vodstvo rudnika sta jim razložila redanji položaj zagorskega rudnika in njegove možnosti v bodočnosti. V jamonemnici so ob geoloških kartah, jamskih risbah in zbirkah kamenik spoznali značilnost rudnika.

Po obisku v jamonemnici so si rudarji tehnične srednje šole pod vodstvom tov. inž. Jegliča v Podstrano, montanisti pa z asistantom obrata tov. inž. Zebertom na Kisoški obrat. Ogledali so si jame in jamske naprave, strojnico, kamnolome, ki služijo rudniku za zaspavanje odkopnih del, separacijo in upravne potočare. Za geološko zbirko rudarjev tehnične srednje šole smo našli nekaj fosilov in kamenik, ki so značilne za zagorsko premogovno kotlino.

Istega dne so dijaki obiskali grob tov. Pečarja Srečka na zagorskem pokopališču. Oddolžili so se s tem spominu svojega tovariša sošolca na bivši celjski rudarski šoli, ki je padel 1. maja 1944 v bližini Zagorja, zadet od sovražnikove krogle. Tovariš, ki je imel hkrati spominski nagovor, je pozval dijake, naj sledijo zgledu svojega sošolca s tem, da bodo nadaljevali sveto in pravilno borbo za lepo bodočnost slovenskega delovnega ljudstva, z isto verno, kakor jo je bojeval padli tov. Srečko.

PRVOMAJSKO TEKMOVANJE V TOBAČNI TOVARNI IN NISU

Dne 15. februarja se je začel tekmovalje v tobačni tovarni v Nisu. Ze prvih dveh tednih so bili doseženi veliki uspehi. Splošna proizvodnja se je zvišala za več kot 20%. V oddelkih so posamezni delavci preslegli normalno proizvodnjo za več kot 100%. V oddelku za izdelavo cigaret se je proizvodnja zvišala za 100%. Skupina delavcev z Dušanom Mišičem na čelu se je obvezala, da bo za tekmovalje spravila v obrat stroj, ki ne dela že 10 let.

IZ SKOPLJA SE BO IZSELILO 10.000 LJUDI, KI SO SE PRISELILI PU 6. APRILA 1941.

Zaradi prenaseljenosti in pomanjkanja stanovanj je Izvršni odbor mesta Skoplje izdal odlok, v katerem predvideva izselitev vseh onih oseb, ki so se priselile v Skoplje po 6. aprila 1941 in ki niso zaposlene pri proizvodnji, ali niso v državni službi. Ta odlok je predvsem naperjen proti nim, ki so se priselili za časa okupacije in po osvoboditvi Skoplja, da bi lahko nemoteno podlajšali svoje špekulantsko delo, ker so se v svojih prejšnjih stanovanjskih krajih kompromitirali. Odlok predvideva, da bodo vse te osebe izseljene najkasneje v treh mesecih.

Telesna vzgoja

Namizno teniški turnir v Mariboru

Zmagovalci so: Čoh Jože, Potočnik Miro, Rižner Ida, Potočnik-Podobnik in Rihterjeva-Čoh

Metec dni za Celjani sta draviti Maribor in Zeleničar v Mariboru preideli propagandni turnir z uredno skoraj vseh društev Slovenije. Žal, da je bil čas za uporabo lepe Unionske dvorane tesno odmerjen, tako da ni bilo mogoče odigrati moškega turnirja in da so se prvič na turnirjih morale črtati partije. Organizacija turnirja ni bila popolno prevedena, pokazali so pa dovolj dobre volje in lahko upamo, da bodo tudi v Mariboru pričeli sistematično gojiti za športno panogo. Za igralce mogoče reči, da so se dokaj dvignili, zlasti veča to za ženske. Nastopilo je okoli 70 tekmovalcev, čeprav so manjkali Kranjčani, ki so imeli ta dan prvenstvo Kranja.

Imed 53 nastopajočih seniorjev so med osmoric najboljših prišli Bradeško z zmago nad Kolmančičem, Rebevsig nad Moranom, Krečič nad Kochom, Božič M. nad Božičem R., Potočnik nad Kamenskomo, Reček nad Korončanom, Čoh nad Scagnetlijem, Bogataj nad Strojnikom. Med temi so bili zmagovalci Bradeško, Božič, Potočnik in Čoh. Finalne pa sta odigrala Čoh in Božič z zmago prvega, tako da si sledi: 1. Čoh Jože (Olimp Celje), 2. Božič Milan (Knjof Lj.), 3. Potočnik Miro (Svoboda Lj.), 4. Bradeško Stane (Knjof Lj.).

Ženski je bilo deset; manjkale so Kranjčanke in Ljubljankice. Zmagovalke so bile: 1. Rižner Ida (Maribor), 2. Rihter Božena (Celje), 3. Potočnik Majda (Maribor), 4. Strojnica Cirila (Krnj Lj.).

Juniorjev je bilo 16, najboljši so bili: 1. Potočnik Miro (Svoboda Lj.), 2. Podobnik Sandj (Svoboda Lj.), 3. Ribič Milan (Zeleničar Maribor), 4. Božič Rudi (Svoboda Lj.). Dvojic je bilo 23. 1. Potočnik-Potočnik, 2. Bogataj-Razboršek, 3. Bradeško-Božič, 4. Čoh-Rebevsig. Imed 10 mesečnih parov so se plaširali: 1. Rihterjeva-Čoh, 2. Rižner-Moran, 3. Strojnica C., Pleš, 4. Močan-Podlesnik.

Ta mesec priredi še TD Borec v Ljubljani turnir, ki bo najbližji poslednji pred državnim prvenstvom od 27.-31. t. m. v Subotici. Ostale federalne ednice bodo oz. so že priredile okrogla prvenstva in te dni še federalna prvenstva, medtem ko v Sloveniji ni bilo niti prvih niti drugega. Kdo bo zastopal Slovenijo na državnem prvenstvu, kjer bomo imeli tudi dokaj besede, je še nerazrešeno. Upajmo, da bodo FOS in društva pravočasno in zadovoljivo rešila to vprašanje v korist našega namiznega tenisa.

DROBNE ZANIMIVOSTI

Partizan» pride v Ljubljano. Bogrjajska »Borba« poroča, da bo nogometno moštvo Doma Jugoslovanske armade »Partizan« imelo v marcu turnej po državi in odigralo

Pravilnik o pristojbinah za zdravljenje v javnih bolnišnicah

Ministrstvo za narodno zdravje LIS je izdalo poseben pravilnik o pristojbinah za zdravljenje v javnih bolnišnicah.

Dnevna oskrbnina v javnih bolnišnicah za III. oskrbni razred je 64 din, za II. oskrbni razred 130 din. Ta oskrbnina je za vse osebe, ustanove in oblastva ter za vse vrste bolezni enaka in velja od 1. januarja 1946 dalje. Poleg dnevne oskrbnine se zaračunavajo še posebne pristojbine za transfuzijo krvi, za preparat penicilin, za ambulantno obsevanje z rentgenom, za rentgenološko slikanje. Vse druge storitve, zdravljenje, zdravila in pripomočki so vračunani v dnevni oskrbi. Posebno pristojbino plača tisti, ki je dolžan plačati tudi dnevno oskrbnino.

Ambulantni pregledi so brezplačni. Pravico do njih imajo državni uslužbenci, upokojenci ter njihove nepreskrbljene rodbine in socialno zaščiteni, dokler ne bodo te osebe socialno zavarovane tudi za bolezni in nezgode. Če se pri ambulantnih pregledih opravijo storitve, ki smo jih zgoraj navedli, to so transfuzija krvi, rentgenološko slikanje itd., plačajo pristojbine za take storitve tisti, ki bi bili po veljavnih predpisih dolžni plačati oskrbne stroške, če bi bil bolnik v bolniškem staležu.

Državni uslužbenci in upokojenci ter njihove nepreskrbljene rodbine imajo, dokler ne bodo za bolezni in nezgode socialno zavarovani, pravico do brezplačnega zdravljenja v bolnišnicah v III. oskrbnem razredu. Prav tako ne plačajo posebnih pristojbin za posebne zgoraj navedene storitve.

POZIV KRVODAJALCEM

Dne 7. t. m. naj se javijo radi oddaje krvi sledeči krvodajalci: Bano Nada — Ljubljana, Ljubljanska 13; Bernard Slavka — Radovljica, Bošedež; Bezalj Jožica — Ljubljana, Tržaška 70; Boneta Zofija — Ljubljana, Tabor 2; Burnik Jože — Ljubljana, Verstovškova 18; Cegnar Elza — Jesenice, Javonjski pot 4; Černič Niko — Bežigrad, Savičeva 1; Čuden Angela — Ljubljana, Aleksandrova 10; Fetih Lina — Ljubljana, Reber 7; Gerlovič Franc — S. A. B.; Grmič Antonija — Vrhovci 34; G. Unfeld Marija — Ljubljana, Celovška c. 20; Gardina Ida — Turjak; Bernot Vesna — Ljubljana.

Krvodajalci ne smejo na dan dajanja krvi jetraricati niti maščobnega, s seboj naj prinesejo vrečke, za sladkor in steklenice za oje.

tekme z našimi najboljšimi klubi. V Splitu je »Partizan« gostoval preteklo nedeljo in zmagal nad takmožno reprezentanco 4:0. (Pri tem moram) upoštevati, da je najmočnejšo splitsko nogometno moštvo »Hajduka« trenutno na turneji po Češkoslovaški. Iz Splita je moštvo »Partizana« odpotovalo na Sušak, nakar p'jide v Ljubljano, potem naprej v Zagreb.

Pokal ZSSR v hokeju za leto 1946. si je osvojilo moštvo CDKA z zmago nad moštvom »Kriša Sovjetov« 2:0. S tem si je moštvo sovjetskih častnikov priborilo poleg nogometnega tudi hokejsko prvenstvo.

Josip Kotnik, eden naših najboljših tekmevcv na srednjih in dolgh progah, dobi znan tudi v Ljubljani, se je tudi včlanil v zagrebški klub »Mladost«.

Češkoslovaška hokejska reprezentanca je v Pragi premagala reprezentanco Švedske s 3:1. Ker so Češkoslovaki pred mesecem dni igrali s tretjim najresnejšim nasprotnikom za prvenstvo Evrope-Svico 2:2, jih smatrajo za neoficijalne prvake Evrope v hokeju.

Za državnega nogometnega trenerja Sovjetske zveze je bil imenovan **Mihajlo Tovarovski**, ki se je pretekli jesen udeležil turneje sovjetskih športnikov po naši državi.

Ob desetletnici obstoja moskovske »Lokomotive« so bile tudi smučske tekme, v katerih je zmagal na 20 kilometrovski progi A. Rudakov s časom 1 uro 27 min in 37 sekund, med ženskami pa je bila na petkilometrski progi prva Markova s časom 20 min in 25 sek.

Uspehi sovjetskih športnikov v tujini. Poročali smo že, da so sovjetski drsalci in drsalke udeležili mednarodnih tekmovalni na Norveškem in tam dosegli velike uspehe. Najbolj uspešna je bila Tatjana Kareljina, ki je postavila svetovna rekorda na 1500 m v 2 minutah 36,8 sek. in na 5000 m, ki jih je premerila v 9 min. 16,4 sekunde. Poleg imenovane so uspešno zastopale sovjetski drsalni šport še Marija Isakova, Marijana Valovova in Lidija Selihova. Sovjetski športniki pa so se nedavno udeležili tudi teka čez dr in strn v Parizu, v katerem je sodelovalo nad 4000 lahkoatletov iz različnih držav. Med ženskami je bila prva Ana Zajc, v Moskvi, pa tudi nadaljnjih pet mest so zasedle Rusinje. Od moških je Rus Aleksander Pušakovski zasedel drugo mesto po ostri borbi z znanim tekačem evropskega razreda Pigesonom. Kljub temu so se sovjetski tekmovalci dobro postavili. Priborili so si prvih 5 mest od skupnih 9. Na ta način s) so sovjetski športniki priborili 5 nagrad »Humanite-a«.

TD Partizan. Jezdni odsek bo imel sestanek v četrtak 7. t. m. ob 20 v pisarni urada Ljubljanskega železnice. Vabljeni tov. majorji Valentičič, Dolenc, Jančič, Ger. Veble, dr. Ferjančič, kap. Atias in Poženel ter Zajc, Veisbacher, Štok, Petrovič, Krulje, Danjin, Sušter. — Načinik. TD Svoboda (nogometni odsek). Danes ob 14 ure dalje obvezan trening za vse igralce prvega in rezervnega moštva. Po treningu bo sestanek vseh na igrišču. Ob 1/20 ur. bo na Taboru seja nogometnega odseka. Vsi odborniki vabljeni. — Tajnik.

MOTORNIA VOZILA

Ministrstvo za lokalni promet opozarja vse imetnike motornih vozil na veljavne predpise odredb ministra za lokalni promet o popisu motornih vozil in priklopnikov ter njih opremljanju z novimi spoznavnimi tablicami (Ur. list št. 28-205, 44-308).

Za vsako motorno vozilo in priklopnik mora biti oddana lastniška prijavnica pola v triplikatu, za vsako vozilo pa, ki cirkulira, tudi uporabniška prijavnica pola.

Kdor se ne more izkazati, da je vozilo prijavi, ali kdor z njim vozi brez potrdila o dodelitvi nove spoznavne številke za dotično vozilo, zapade kazni odvzema vozila.

Na gornje predpise opozarjamo zlasti one, ki so prejele v zadnjem času UNRRA-ine tovorne avtomobile v zameno in namestili nanje tablice od oddanih avtomobilov, ne da bi pri tem izvršili novo prijavo in dobili za nov avto pripadajoče ustrezno potrdilo o dodelitvi spoznavne S-številk za UNRRA-in avto.

Imetniki motornih vozil se opozarjajo, da morajo prijavit okrogline ljudskemu odboru, prometni odsek (svojega bivališča) vsako bistveno spremembo vozila, tako na pr. prodajo, nakup, spremembo uporabnika, spremembo motorja itd.

Iz pisarne ministrstva za lokalni promet.

Radio Ljubljana

SPORED ZA ČETRTEK
6.30—7.15 Laha solistična glasba. 7—7.15: Napoved časa vesti, objave in pregled sporeda. 7.15—8: Zabaven jutranji spored. 8.30—12.40: Chopinovi valčki. 12.40—12.55: Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda. 12.55—13.30: Beethoven op. 18 št. 5 v A duru. Izvajajo člani Tržaškega godalnega kvarteta (Simone Balassar, Samuel Harry, Luzzato Sergio in Gasperini Nereo). 13.30—13.45: Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda. 13.45—14: Ritmična glasba. 14—14.30: Laha godalstva izvajata Nikola Petrovič in Bojan Adamič. 14.30—14.45: Napoved časa in poročila. 14.45—15: Ruša Boljeva poje Berso in Beničekga. Pri klavirju Dana Perušková. 15: Polzvedbe. 17.30—18: Domačo glasbo igra Koročev kvartet. 18.30—20: Oddaja za pionirje — pripravil pionirji oskrbnice Šole Moste. 18.20—18.30: Grieg: Iz Peer Gynta. 18.30—18.45: Zdravstvena ura. Muzek Vitko: O ljudski zdravstveni prosveti. 18.45—19: Ravel: Sonatina. 19—19.15: Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda. 19.15—19.20: Detussy: Sarabanda. — Mesečna — Toccata. 19.30—19.45: Oddaja ministrstva za notranje zadeve: O delu našega gasilstva po osvojitvi (razgovor). 19.45—20: Umetne sodovske pesmi poje Vokalni kvintet. RL. 20—20.40: Simfonija koncert. Mozart. Koncert za rog in orkester. Izvalja Radljski orkester. dir.: Uroš Prevorsek. Solist Ivan Perko. 20.40—21: Koncert pianiste Struželje — Poželenovi. 21—21.30: Iz slovenskih oper. 21.30—22: Igra. Revilski orkester. R. dir.: Bojan Adamič. 22—22.30: Iz naših lutrišnih časopisov, nato reproducirana glasba.

Dnevne vesti

Koledar

Četrtek, 7. marca: Tomaž Akvinski

Spominski dnevi

7. III. 1945. Sestavljena enotna jugoslovanska vlada pod predsedstvom maršala Jugoslavije Josipa Brozeta-Tita.
7. III. 1891. Umrl Franc Miklošič na Dunaju.

Dežurne lekarne

Danes: Lekarna Trnkoczy, Mestni trg 4, lekarna Bohinc, Rimska cesta 31.

NARODNO GLEDALIŠČE

Drama

Četrtek, 7. marca ob 20.: Cankar: Za narodov blagor. Sindikalni abonma. Red SC.

Petek, 8. marca ob 20.: Sheakespeare: Zimska pravljica. Premiera. Red Premierski.

Sobota, 9. marca ob 20.: Nušič: Pokojnik. Sindikalni abonma. Red SA.

Nedelja, 10. marca ob 15.: Goldoni: Rupel: Primorske zdrave. Izven. Ob 20.: Shakespeare: Zimska pravljica. Izven.

Opera

Četrtek, 7. marca ob 19.30: A. Dvořak: Slovanski ples. Baletni večer. Red B.

Sobota, 9. marca ob 19.30: Verdi: Traviata. Sindikalni abonma. Red SB.

Nedelja 10. marca ob 19.30: J. Offenbach: Hoffmanove pripovedke. Izven.

Abonante sindikalnega abonmaja

reda SC opozarjamo, da bo danes, v četrtek 7. t. m. v Drami zanje predstava I. Cankarjeve komedije »Za narodov blagor«. Ivan Cankar je napisal to delo pred 45. leti in je v njej prikazal v kritični luči takratne naše politične in družabne razmere. V doktorju Grozdu in doktorju Grudnu je podal dva politična prvaka, ki imata v ustih neprestano »narodov blagor«, v resnici pa se pehata samo za svoje osebne koristi. V žurnalistu Ščuki je postavil primer borca za poštenost in resnico in javnem življenju, ter je dalekovidno nakazal pot, ki jo mora hoditi narod.

Premiera Shakespeareove »Zimske pravljice«, ki bo v petek, dne 8. t. m. v Drami ob 20. uri. Predstava bo za red Premierski. Režira: Slavko Jan.

V četrtek 7. t. m. bodo imeli abonenti reda B v Operi baletni večer »Slovanski ples«.

A. Dvořaka. Sodelujejo solisti opernega baleta in ves baletni zbor. Dirigira: S. Hubad. Režija in koreografija: P. Golovin. Načrti kostumov: J. Vilfanova.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

MESTNI DOM

Nedelja, 10. marca ob 15.15: »Tugomer. Zadnjič.

V Sentjakobskem gledališču bo v nedeljo 10. t. m. ob 15.15 popoldanska predstava Jurčič-Lestviktov tragedije »Tugomer«. Sodeluje ves ansambel odra. Ker je bila zadnja popoldanska predstava razprodana, kupite pravočasno vstopnice v poslovalnici Putnika, hotel Slon, od petka dalje. To je nepreklicno zadnja uprizoritev te igre. Prihodno soboto bo premiera Nušičeve veselice »Gospa ministrica« z Metko Bugarjevo v naslovni vlogi in v režiji Mirana Petrovičiča.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 7. marca ob 20.: Cankovskij: Jenjvni Onjegin. Red B.

Petek, 8. marca ob 16.: Bulgakov: Novi dom. Predstava za ZMS. — Zvečer: Zaprt.

Sobota, 9. marca ob 20.: Colato: Beneški trojčki. Predstava za Sindikate.

Nedelja, 10. marca ob 15.: Bulgakov: Novi dom. Izven. — Ob 20.: Colato Beneški trojčki. Izven.

Mestno gledališče Kranj

Sobota, 9. marca ob 16. in 20.: Slovanski ples. Gostovanje baleta Narodnega gledališča iz Ljubljane. Izven.

KINEMATOGRAFI

Celje, Metropol: Sovjetski film »Suvorov«, tednik.

Maribor, Esplanade: »Praznik mladosti«, tednik. Grajski: »Praznik mladosti«, tednik.

Ptuj: Finski film »Potepuhov valček«, tednik.

Bled: Jugoslovanski film »Koraki v svobodi« in sovjetski film »Življenje je čebel«, tednik.

Domžale: Sovjetski film »Dvoboje«, tednik.

Dravograd: Španski film »Sevilja«, tednik.

Grosuplje: Sovjetski film »En dan vojne«, tednik.

Hrastnik: »Sporedi domače proizvodnje«, tednik.

Ig: Ameriški film »Deževje prihaja«, tednik.

Kamnik: Sovjetski film »Vdvor«, tednik.

Krško: Sovjetska dokumentarna filma »Dunaj« in »V Pomeraniji«, tednik.

Ljubljana, Kodeljevo: Sovjetska filma »Tiskar Fedorov« in »Stalin govori«, tednik. Ob 20. uri. Matiča: Sovjetski film »Številka 217«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.30.

Sloga: Ameriški film »Galaxi zmaguje«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15.

Union: Francoski film »Rudnik gor«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15.

Laško: Italijanski film »Preko ljubizne«, tednik.

Ljutomer: Italijanski film »Traviata«, tednik.

Mengeš: Sovjetski film »Sekretar rajonskega komiteta«, tednik.

Mežica: Sovjetski film »Deklet se mudi na sestaneke, tednik.

Novo mesto: Ameriški film »Clovek v svem«, tednik.

Ormož: Finski film »Potepuhov valček«, tednik.

Ptuj: Sovjetski film »Lemni okotbra«, tednik.

Radeče: Sovjetski film »Partizani« in kulturni film »Otok belih ptic«, tednik.

Radovljica: Francoski film »Ko sonce zahaja«, tednik.

Rajhenburg: Ameriški film »Moj Bill — matič, tednik.

Rogaška Slatina: Ameriški film »Pesem mladosti«, tednik.

Slovenjgradec: Francoski film »Decembarska noč«, tednik.

St. Lenart: Ameriški film »Soba 309«, tednik.

Skofja Loka: Ameriški film »Mlada leta«, tednik.

Sošanj: Francoski film »Melodija krvi«, tednik.

St. Jernej: Francoski film »Clovek iz Eden-Barac«, tednik.

Trbovlje: Sovjetski film »Kurtuzov«, tednik.

Vevoče: Ameriški film »Oče in otroci«, tednik.

Vrhnika: Angleški film »Signal iz Alžira«, tednik.

Zalec: Češki film »Gabrijela«, tednik.

Ministrstvo za lokalni promet

objavlja rezultat natečaja za načrt »Avtopromet«. Razsodišče je podelilo nagrade za razpisani natečaj in sicer: projektant za geslom »6896« v znesku 12.000 din. Avtorja projektanta sta ing. arh. Blagajne Dušan in ing. arh. Ferjan Marjan, Nagrado v znesku 8000 din prejme projektant projekta z geslom »CCC«, ing. arh. Fürst Danilo. Nagrado v znesku 8000 din projektant projekta pod geslom »175«, ing. arh. Bežek Nikolaj, ing. arh. Bohinec Marjan, ing. arh. Grasselli Katarina in Rozin-Tomše Zdenka. Nagrado v znesku 8000 din projektanta projekta z geslom »29146«, avtor cand. arh. Vidmar Boris. Nagrado v znesku 5000 din projektant projekta pod geslom »33903«, avtor ing. arh. Kos Miro. Nagrado v znesku 4000 din projektantom projekta pod geslom »M 7«, avtorji ing. arh. Ravnikar Edo, ing. Banko Ignac, tov. Ravnikar Marta, tov. Avčin Boga, ing. Blaha in ing. Skaberne Lucij. Projektanti nenagrajenih načrtov z gesli: »Klic obnove«, »ABA«, »A 113«, »Most«, »Avtohran«, »Napreč«, se naprošajo, da dvignejo svoje projekte od dne 15. do 31. t. m. Ob tej priliki določeno za trud odškodnino v znesku po 1000 din. Projekti natečaja bodo razstavljeni v prostorih Ministrstva za lokalni promet od 9. do vključno 15. marca 1946.

Komisija za ugotavljanje vojnega

dobička ljubljanske mestne četrti Center javlja, da bo 8. t. m. javna razprava, na kateri se bo razpravljalo o višini dobička, doseženega v času vojne, proti sledečim osebam: 1. Tomšič Franjo in Slava, posestnik in gostilničar, Rimska cesta št. 4, predlog: 529.100 din; 2. Hlebš Jakob, posestnik in pleskar, Cankarjeva nabrežje 21, predlog: 335.500 din; 3. Vojska Stane, posestnik in pleskar, Gajeva ul. 3, predlog: 249.000 din. Razprava bo v telovadnici tehnične srednje šole, Aškerčeva ulica, začetek ob 14. uri. Postopek pred komisijo je javen. Razpravam sme prisostvovati razen vojnega dobičkarja samega tudi vsakdo drugi. Komisija za ugotavljanje vojnega dobička ljubljanske mestne četrti Center.

Uprava kina Matice sporoča,

da veljajo vstopnice, kupljene za predstavo ob 18.15. uri v soboto dne 2. t. m. za vse predstave sovjetskega filma »Številka 217« do vključno četrtega 7. t. m. Treba jih je prežigosati pri blagajni kina.

Namesto venca na grob umrle Rožalije Šerek sta darovali rodbini Smole in Vrančič 500 din za slepe 573-9.

Omejitve obiskov v javni bolnici v Slovenjem Gradcu. Zaradi notranjega reda in discipline kakor tudi v prid zdravljenju bolnikov je nujno potrebno, da se obiski omejijo. Zato je vodstvo bolnišnice določilo, da je dovoljeno bolnike obiskovati samo trikrat v tednu in sicer ob nedeljah, torkih in četrkih od 11.30 do 15. ure. Le v izjemnih primerih sme dežurni zdravnik izdati pisмено dovoljenje za najne obiske izven določenih dni.

AFŽ četrti Tabor priredi v proslavo mednarodnega ženskega praznika v četrtek 7. marca v franciškanski dvorani kulturni večer. Začetek ob 20. uri. Prostovoljni prispevki v korist sirot. 559n

Pri Sadjarski in vrtnarski podružnici Ljubljana I. bo predaval danes (četrtek) 7. t. m. ob 19. uri v minieralski predavalnici na univerzi tov. Alfonz Loriger o vretenčastem grmu kot novi, takoj rodčiji prilikavi obliki sadnega dreva. S črteži in skioptičnimi slikami. Vstop prost. 558-n

AFŽ podružnica knjigarn in papirnice priredi v četrtek 7. marca 1946. ob 20. uri v Mestnem domu kulturno prosvetni večer v proslavo 8. marca. Vabljeni vsi! 565-n

Ob obletnici smrti gospe Kane Karle in gdčne Pavle se bo brala maša zadušnica v soboto ob 8. uri v franciškanski cerkvi. 564-n

Namesto venca na grob blagopokojnega Ivana Gričarja sta družini Sušnik in Mojzer darovali terenu Stari Vodmat 500 din za vojne sirote. Iskrena hvala! 563-n

Jugoslovanski klub ljubiteljev sportnih psov v Ljubljani vabi vse svoje prijatelje na občni zbor, ki bo v soboto dne 9. marca 1946 ob 20. uri v klubiški sobi kavarna Uniona, Franciškanska ulica. 562-n

Ne medicinski fakulteti v Ljubljani je vpisovanje v poletni semester do vključno 9. marca t. l. — Predavanja se pričnu v ponedeljek, 11. marca. Dekanat medicinske fakultete v Ljubljani. 561-n

Paraste za pokojnika Ivanom Čirliom

Škrjanecem, železniškim uradnikom v pokou bo v četrtek 7. t. m. ob 11. v pravoslavni cerkvi. 560-n

Simfonični mladinski orkester

pod vodstvom tov. Rada Simonitiija se snuje v okviru Kulturno prosvetne komisije pri MOZMS. Kdor namerna, da sodelovati, naj se zgleda 11. t. m. ob 5. popoldne v franciškanski glasbeni sobi (III. nadstropje). Vhod je skoz franciškansko pasajo na koncu.

Terenski odbor Vrtača priredi v četrtek 7. t. m. ob 20. uri na tehnični fakulteti na Aškerčevi cesti množični šestanek terena za proslavo »Praznika žene« s predavanjem. 569-n

Specialni tečaj za kartotečno in poenoteno knjigovodstvo se pričnu dne 8. marca. Vpisovanje dnevno. Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2/II. tel. 23.91. 566-n

Poročila sta se tov. Vinko Fink in tov. Jožica Brezavšček. Mlademu paru želimo obilo sreče! 568-n

Ob priliki poroke tov. Vinka Finka in tov. Jožice Brezavšček so zbrali prijatelji 630 din, ki jih poklanjajo

terenu Zelena jama za nepreskr

Mali oglasi

JAVNA BORZA DELA LJUBLJANA - DELAVSKI DOM
tma na razpolago sledeca prosta mesta:
Pri obnovi naše zivinoorej so nam nujno potrebni 4 hiplci, ki imajo veselje do kmeckega dela in zivati.

Sluzbo iscejo

MLAD IN POSTEN FANT si zeli sluzbe. Rad gram za raznasaca, eventualno pismonošo ali streznika v bolnici. Javite na Javno borzo dela v Kamniku pod »Zeli«.

Sluzbo dobe

SAMOSTOJNO PRODAJALKO sprejemam takoj v stalno sluzbo. Naslov v Javni borzi dela. 4872-2
ENERGIČNEGA DELOVODJO z mizarskim mojstrskim izpitom isče tovarna pohištva. Ponudbe na Pieteršek, Kamnik mesto 97. 4875-2

Vajenci

ŠIVILSKA VAJENKA s 6 mesečno učno dobo isče mesto vajenke pri šivilji. Ponudbe na Javno borzo dela pod »Nastop takoj«. 4911-1

Zasluzek

KRPANJE PERILA sprejemam na dom. Naslov v ogl. oddelku »Sl. poroč.«. 4933-4
PRIPRAVLJAM SREDNJEŠOLCE(KE) in privatistice v vseh predmetih, posebno v matematiki. Istotam pouk jezikov. Vrhovčeva 12, visoko pritišče, levo, Tabor. 4922-4

Prodajam

OTROŠKO POSTELJICO z mrežo prodam. Zaloška cesta 119/I. 4930-5
GRAMOFON, salonski, s ploščami, železno posteljo, rjav, in otroško belo, s posteljnim vložki in žimnicami, vse dobro ohranjeno, prodam. Hočevar, Na peči 37. Ogljed od 2. dalje. 4929-5

ZALOZILI SMO ZA VSE URADE:

- 7,1 Depozitni dnevnik prejemkov in izdatkov (vezano in v polah)
7,2 Odločba osebne pokojnine na novo upokojenih uslužbencev
7,3 Plačilni seznam (mali) za male urade
7,4 Plačilni seznam (veliki) za večje urade
7,5 Plačilni seznam (notranje pole) za velike urade
7,6 Knjiga prepovedi
7,7 Potni račun
7,8 Plačilni nalog za osebne izdatke
7,9 Plačilni nalog za osebne izdatke z rekapitulacijo
7,10 Plačilni nalog za materialne izdatke
7,11 Blagajnični dnevnik (vezan 20, 50 in 100 pol ter nevezan samo v polah)
7,12 Likvidacijski list

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE V LJUBLJANI, Slomškova ulica 12

TELEFON: 26-68 in 26-69

SREČKE

RAZREDNE LOTERIJE kupujte pri glavni kolekturi
ZAKLAD FRANC JAMNIK LJUBLJANA, Miklošičeva c. 14

POZIV

Delegat MLO, oddelek za trgovino in preskrbo, pri tvrdki
Vlado Remec LJUBLJANA, Poljanska c. 13, poziva vse dolžnike in upnike, da prijavijo svoje terjatve in obveznosti z vsemi dokazili najkasneje do 20. marca 1946, na naslov tvrdke.
Poznejše prijave ne bodo upoštevane.
V Ljubljani dne 6. marca 1946.
DELEGAT MLO za okrajno mesto Ljubljana

Vsem zemeljskim upnikom tovarne letalskih delov Maribor - Tezno

Pozivamo vas, da v roku 15 dni prijavite svoje terjatve na zemljišča, ki so vam bila nasilno odvzeta po bivši okupatorjevi upravi, in to vsi, razen onih, ki so okupatorjevi upravi prodali zemljišče in bili izplačani. Navedite točne zemljiško-knjižne podatke in to predvsem št. parcele, izmero zemljišča, stanje (pozidano, njiva, travnik, gozd) pred okupacijo in po okupaciji. Pri neresničnih podatkih bo nosil vse stroške komisije za izmero in oceno upnik sam, poleg tega bo kazensko odgovarjal. Prijavo naj izvršijo predvsem upravičenci za agrarno reformo, pa tudi zavezanci agrarne reforme, ker se jim bo zemljišče, ki je postalo industrijsko, vračunalo v delež, ki ga morajo prispevati v agrarni sklad. Rok prične teči 7. marca 1946 in naknadnih prijav tovarna ne bo upoštevala.

Uprava tov. letalskih delov V. D. M. MARIBOR - TEZNO

OTROŠKI VOZIČEK, globok, temnomodre barve, dobro ohranjen, predvni, prodam, Sv. Petra cesta 79a, Cerar. 4886-5
DEVA po solidni ceni dostavim na dom, glede spremnice in cene po dogovoru. Kdor jih želi, naj pošlje ponudbo na ogl. odd. »Sl. por.« pod »Drva«. 4912-5
TEHTNICA »BERKEL« do 20 kg in šivalni stroj »Singer«, ugodno napredaj. Naslov v ogl. oddelku »Sl. poroč.«. 4914-5
ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK na 3 plošče in pečenjakom, krasna in solidna izdelava, prodam. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka 12. 4916-5
TRI GUME za motorno kolo, 3.00x19.00, prodam. Naslov v ogl. oddelku »Sl. poročevalca«. 4918-5
KLAVIRSKO HARMONIKO »Scandalli«, 80 basov, prodam, Naslov v ogl. oddelku »Sl. poročevalca«. 4919-5
RADIOAPARAT ugodno napredaj. Ogljed od 14-16. Naslov v ogl. oddelku »Sl. poročevalca«. 4921-5
CEVLJARSKI STROJ »Moment-Stanck« na motorni pogon prodam takoj za ugodno ceno. Naslov v podružnici »Sl. poroč.«. Jesenice. 4895-5
RAZNOVRSTNO PERJE prodaja R. Sever, Marijin trg 2. S. P. 50,5

Kupim

ANTIKVARIAT IN KNJIGARNA Cankarjeva založba, Miklošičeva c. 16 (Kleinmayer & Bamberg), kupuje leposlovne in znanstvene knjige v vseh jeziki. Telefon 31-33. 3804-6
OKROG 300 m PLETENE JEKLENE ŽICNE CEVI, točno 11 mm premera, dopustna toleranca 0,5 mm navzgor, potrebujemo. Nadalje potrebujemo 1 jekleno žično vrvi za električno dvigalo »Demag«, 23 m dolžine, premera 9 mm. Ponudbe na Sladkogensko tovarno lepene in papirja, Sladki vrh, p. št. 11 v Slov. gor. 4759-6
STELKENCICE različnih vrst kupujemo. Dobro plačamo. Na vašo željo jih prevzamemo na domu. B. Guštin, Vodnikov trg 2, telefon 37-80. S. P. 1-6
KOMPLETNO ZBIRKO ali posamezne partije znamk kupim. Ponudbe na ogl. oddelku »Slovenskega poročevalca« pod »Cel svet«. S. P. 12-6
VSAKO DOBRO SLOVENSKO IN TUJO KNJIGO, kupi knjigarna Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva ulica šte. 6, telefon 42-2. S. P. 57-6
ŽICNE POSTELJNE VLOŽKE in železne postelje kupuje pri »Obnovic, Maribor, Jurčičeva 6. 4681-6
KRMILNO PESO IN REPO kupim. Dopise na ogl. oddelku »Sl. poročevalca« pod značko »Na Gorenjskem«. 4882-6
KLARINET B kupim. Naslov v ogl. odd. »Sl. poročevalca«. 4887-6
ZENSKO KOLO ali dobre gume kupim. Ponudbe z opisom in ceno na: Jarše 6, p. Ljubljana, Dimnik. 4896-6
STRUŽNIČKO kupimo, novo ali malo rabljeno, 2000 mm del. širine, kompletno z motorjem. Ponudbe na »Vunateks«, Majšperk. 4894-6

Zamenjam

ZLATO, MASIVNO ŽEPNO URO zamenjam ali prodam. Ponudbe na ogl. odd. »Sl. poroč.« pod »Perret-Geneva«. 4924-7
KUHNJSKO OMARO, okroglo mlzo, 4 stole in stojalo za cvetlice zamenjam za dober radioapar. Tičar Marjan, Jenkova ul. 8. Kranj. 4823-7

Zahvala

Vsem, ki so prišli od blizu in daleč, da so v tako velikem številu spemili našega dobrega, skrbnega, nad vse ljubljenga moža, očeta, starega očeta, brata, strica, tasta

IVANA LAPAJNE

na njegovi zadnji poti, se iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni dobrim sosedom, ki so prihiteh in nam v prvih težkih urah pomagali. Dalje iskrena hvala za vse izraze sočustvovanja, darovalcem cvetja ter pevskemu društvu »Lipa« za ganljive žalostinke. Lepa hvala tudi uličnemu odboru Poljske poti za izkazano pozornost s počastitvijo spomina dragega pokojnika. Sv. maša zadušnica bo darovana dne 8. t. m. ob pol 8. uri v cerkvi Sv. Petra.

ZALUJOCI OSTALI

Ignacij Omahen upok. tobač. tovarne
Zapustil nas je naš dragi mož, oče, stari oče, brat, stric, tast
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek 7. t. m. ob 16. iz hiše žalosti, na viško pokopališče.
Ljubljana - Glince 5. marca 1946.
Žalujoča žena Apolonija, sin Ignacij, snaha Anica, vnuka Andrejček in Mihec ter ostalo sorodstvo.

MARIJA DOLGAN
Zapustila nas je naša nepozabna mama
Pogreb bo v petek 8. t. m. ob 17. z žal, kapele sv. Krištofa, k Sv. Križu.
Ljubljana, Trst, Trnovo, Buje 6. marca 1946.
Globoko žalujoči mož Jožef, sin Jože in hčerka Ida.

Zahvala
Vsem, ki so spemili našega dobrega, nad vse ljubljenga moža, očeta, brata, tasta, starega atka
Selca 3. marca 1946.
Žalujoče rodbine: SLIBER, JEGLIČ-MLINAR

FRANCA ŠLIBERJA
Prav iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so spemili pokojnega k zadnjemu počitku, darovalcem cvetja in vencev, ter za vse ustne in pisne izraze sožalja. Prav posebno se zahvaljujemo tov. dr. Strnadovi iz Železnikov, tov. dr. Arku ter vsemu osebju šljamerjevega doma.
Ljubljana 6. marca 1946.

Ana Gregl ROJ. MLAKAR trgovka iz Brežice
Domov, od koder je bila pregnana v začetku te vojne, se povrne naša pokojna mama
Ljubljana 6. marca 1946.
Nameščenci Kurivoprometa d. d.

Viktor Gregl dipl. elektrotehnik
15. avgusta 1943 v Bosanski Rači žrtvolno svoje življenje za svobodo naše domovine.
Brežice 6. marca 1946.
GREGLOVI

FILMSKO PODJETJE FLEJ - DIREKCIJA ZA SLOVENIJO
predvaja v kinu Matica sovjetski film
»ŠTEVILKA 217«
Dokumentarne slike o ponižanju sovjetskih ljudi v času domovinske vojne.
V glavni vlogi: Jelena Kuzmina, V. Vladislavski. Režija: M. Romm.
SAMOSEDANES!

IV. ZVEZEK RUSKEGA TEČAJA
je izšel. Vsi naročniki izven Ljubljane, ki so že plačali naročnino, ga bodo prejeli te dni po pošti.
Zamudnike prosimo, da naročnino za prvi, drugi in tretji obrok poravnajo takoj, da ga moremo tudi njim poslati. - Ljubljanski naročniki pa ga lahko dvignejo osebno v upravi »Slovenskega poročevalca«.

IVANA GREGORKA
Umrla je naša dobra mati
Pogreb pokojnice bo danes ob pol 5. popoldne iz hiše žalosti na Sapu, na pokopališče v Sinjo gorico.
Sap, Vrhnika, Poljsica, Ljubljana, Trst 7. marca 1946.
ZALUJOCI.

LEO J. PUKL uradnik
Na njegovi zadnji poti ga bomo spemili v petek ob pol 5. uri z žal, kapele sv. Andreja, k Sv. Križu.
Ljubljana 6. marca 1946.
Žalujoči: mati FRANČISKA, bratje: MIRKO, FRANCE, JOŽE, svakunje, nečak in ostalo sorodstvo.

LEO J. PUKL URADNIK
Nenadoma nas je zapustil naš dragi tovariš
katerega bomo ohranili v najlepšem spominu.
Ljubljana 6. marca 1946.
Nameščenci Kurivoprometa d. d.

SLAVKO NOVŠEK mehanik in šofer
Po kratkem trpljenju je preminul naš tovariš
Pogreb dragega pokojnika bo 8. t. m. ob pol 4. uri z žal, kapele sv. Jožefa, na pokopališče k Sv. Križu.
Dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.
Ljubljana 7. marca 1946.
»DOKUP«
Makedonsko drž. predprijatie za kupo-prodaju v Ljubljani

HEDVIKA VERSTOVŠEK ROJ. ZORKO HIŠNA POSESTNICA
DVOJE VEDNO DELAVNIH ROK POČIVA. DVOJE ZVESTIH, LJUBIH, MATERINSKIH OČI SE JE ZA VEDNO ZAPRLO. NASA ZLATA, NEPOZABNA MAMA, STARA MAMA, SESTRA TAŠČA, TETA
NENADOMA ZAPUSTILA V 57. LETU STAROSTI. POGREB BO V PETEK OB 16. URI V CELJU NA MESTNEM POKOPALIŠČU. SV. MAŠA ZADUŠNICA BO V SOBOTO V FARNI CERKVI OB 1/2.
CELJE, ZAVRČ, LASKO, LJUBLJANA, ŠMARJE PRI JELSAH 6. MARCA 1946.
V GLOBOKI ŽALOSTI:
ALOJZ VERSTOVŠEK, SOPROG; HEDVIKA ŠUMER, GUSTI STRAŠEK, HČERKI; MARJAN ŽELEZNIKAR, SIN; EMILJIA ROZIN, SESTRA IN OSTALI SORODNIKI